Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Naša zvezna ustava in vsi naši zakoni so jasno precizirani, oni so formalni izraz priborjenih pridobitev narodnoosvobodilne borbe. Kdor prihaja v nasprotje z našimi zakoni, prihaja neposredno v nasprotje z interesi našega ljudstva in seveda je tu oblast, ki mora uveljaviti rešpektiranje zakona in ga bo tudi uveljavila. M. MARINKO

Leto VII. - Št. 142 | Ljubljana, četrtek, 20. junija 1946 | Izhaja vsak dan razen ob ponedeljkih | Mesečna naročnina Din 45.— | Cena Din 2.—

O napakah mladinske organizacije v fizkulturi

Dne 23. junija, na fizkulturni dan bodo fizkulturna društva in fizkulturni aktivi polagali račune o svojem delu, pregledali sile in uspehe fizkulturne organizacije. To bo zadnji, vsemnožični nastop v letošnjem letu, zato naj bo fizkulturni dan nad vse dostojen zaključek množičnih, že izvedenih nastopov, pomladnega krosa in Titove štafete.

Dosedanji množični nastopi so nam razkrili marsikaj. Z njimi smo hoteli, da bi fizkultura postala last širokih ljudskih množic, da bi vsi tisti, ki so se udeležili teh množičnih nastopov, tudi postali in ostali aktivni fizkulturniki, da bi se res napolnile naše telovadnice in igrišča, da bi se število članov fizkulturne zveze Slovenije neprestano večalo.

Spomladni kros je imel značaj množičnosti. Lepo število ljudi, predvsem mladine, je sodelovalo v njem, toda le majhen del teh, ki so prvič nastopali v fizkulturnem pokretu, je ostalo v telesno-vzgojnih vrstah. Velik uspeh pomladnega krosa je ostal neizrabljen, še več, število aktivnih fizkulturnikov se je rajši znižalo kot povečalo.

Kje tiči vzrok tega pojava?

Vsekakor zlasti v mladini in v njenem odnosu do fizkulturnega pokreta. Mladina je bila od prvega dne glavni nosilec novega, fizkulturnega pokreta. Nosilec mora biti tudi danes, na njenih ramenih mora sloneti vsa množičnost in glavno delo fizkulture. Mladina, zlasti pa mladinski aktivisti se morajo zavedati, da s fizkulturnim pokretom dosezamo ne le cilj fizkulture, to je razvijanje in krepitev telesne, zdravstvene in duhovne moči posameznikov ter celote z vsestransko smotrno telesno vzgojo ter tako povečavamo njihovo zmožnost in pripravljenost za obrambo domovine, obrambo socialnih, gospodarskih in kulturnih pridobitev, izbojevanih s težkimi žrtvami v narodno osvobodilni borbi, marveč bomo s pomočjo fizkulturnega pokreta najlaže tudi organizacijsko utrdili našo mladinsko organizacijo, Ljudsko mladino Slovenije. S pomočjo smotrne fizkulture bomo lahko zaktivizirali vedno nove mladince, jih osvobodili vsakega reakcionarnega vpliva in pomnožili naše vrste. S pestrostjo fizkulture se bomo znebili morebitne ozkosti organizacije Ljudske mladine Slovenije, če nas ta utesnjuje in nam ne da pravega razmaha. S pomočjo fizkulture bomo najbolje in najlaže učvrstili organizacijo na vasi, ki je ena naših bolečih točk.

Prenekateri naši mladinci se pritožujejo, da jim manjka novih organizacijskih oblik, s katerimi bi pomnožili mladinske vrste, učvrstili organizacijo. Evo, v fizkulturi jih bomo našli na pretek. Ne gre tu le za tiste splošno znane stvari, kot so igre z žogo, lahka atletika, plavanje itd., marveč za stvari, ki prav tako spadajo v fizkulturo: modelarstvo, jadranje, padobranstvo, motorno letanje, športno pomorstvo, motociklizem, obvladanje in spoznavanje moderne tehnike, radioamaterstvo, fotoamaterstvo, razvijanje smisla za konstrukcije, ljubezen do tehnike, streljanje v tarčo, marširanje, forsirani marš na dolge proge, tek preko zaprek, jahanje itd.

Nikjer ne bomo našli toliko pestrosti, tako velikih možnosti za aktivizacijo mladine kot v fizkulturi.

Seveda je treba za izvedbo vsega naštetega strokovnega kadra. Tu trčimo na novo boleče mesto v naši fizkulturi in na nove napake mladine. Ne manjka nam strokovnega kadra, dovolj ljudi imamo, ki se prav dobro spoznajo v vseh mogočih oblikah fizkulture ter so pripravljeni požrtvovalno sodelovati v fizkulturnem pokretu. Tu in tam je še mogoče kdo med njimi, ki ga staro življenje, stara miselnost ovira, da bi se hitro in ves predal novemu utripu življenja, ki ga srečujemo vsepovsod. Toda vsi ti ljudje so s tem, da so se priključili v novi fizkulturni pokret in da mu služijo s predanostjo, dovolj jasno pokazali svojo veliko pripravljenost za sodelovanje. Brez tega sodelovanja bomo težko vodili fizkulturo. Če pa to sodelovanje dobro prepletemo z novim življenjem, če združimo njihovo strokovno sposobnost z mladinskim ustvarjalnim poletom, bomo skovali čvrsto, neporušljivo vez, in z njo vse pogoje za najlepši razvoj fizkulture. Saj imamo vsi en sam smoter pred seboj: čim boljši, čim bolj množični fizkulturni pokret.

Zato je toliko bolj graje vredna nezrelost neakterih mladincev, ki je včasih iskala pri teh starejših fizkulturnikih malenkostnih napak, govorila o »čistkah« itd. Zato je toliko bolj potrebno, da naši mladinci, zlasti pa mladinski funkcionarji z vsem razumevanjem sodelujejo v fizkulturi, spoštujejo starejše tovariše in se od njih uče.

Če pa nam je jasno, da s fizkulturo lahko organizacijsko utrdimo in pomnožimo vrste Ljudske mladine Slovenije, če vemo, da tudi s fizkulturo lahko varujemo mladino pred vsakršnimi reakcionarnimi vplivi, potem je največja dolžnost naših mladinskih funkcionarjev, da takoj in temeljito spremene svoj odnos do fizkulture na sploh, da ne gledajo v njej nepotrebno zlo, marveč sredstvo, s katerim bodo lahko zboljšali raven mladinske organizacije. Ker hočemo imeti mladinsko organizacijo neoporečno, ker hočemo res zdravo mlado pokolenje, zato posvetimo fizkulturi vso svojo skrb, zato naj vstopajo vsi mladinski aktivisti v fizkulturna društva, naj se pri njih vključijo tudi v vodstvo, naj se strokovno usposabljajo in uče od starejših tovarišev, da privedejo naposled v najkrajšem času v aktivno fizkulturo prav vso mladino. Naše geslo bodi: »Kdor mladinec, ta fizkulturnik.«

S takim hotenjem bomo proslavili fizkulturni dan, s tako voljo bomo nadaljevali svoje delo v fizkulturi in mladinski organizaciji.

Janez Vipotnik.

Med Jugoslavijo in Bolgarijo dosežen popoln sporazum o ureditvi problemov iz dobe okupacije

Beograd, 19. junija (Tanjug). 15. junija je bil podpisan v Beogradu sporazum med vlado FLRJ in bolgarsko vlado o ureditvi spornih zahtev Jugoslavije napram Bolgariji glede vprašanj iz okupacije.

Sporazum sta podpisala, v imenu vlade Bolgarije minister za finance prof. **dr. Ivan Stefanov**, v imenu vlade FLRJ pa generalni sekretar zvezne vlade **Mitar Bakić**.

Ob priliki podpisa tega sporazuma je generalni sekretar vlade, Mitar Bakić, podal za naš tisk naslednjo izjavo:

»15. junija je bil podpisan v Beogradu sporazum med vlado FLRJ in vlado Bolgarije, s katerim se regulirajo vsa sporna vprašanja, ki so nastala iz razmerja okupacije jugoslovanskega ozemlja s strani bolgarskih fašističnih čet.

Nesporno je, da ta sporazum predstavlja velik doprinos v nadaljnjem razvoju in utrjevanju vezi med Jugoslavijo in Bolgarijo, ter da se s tem ustvarjajo široke možnosti ekonomskega sodelovanja in trdnega povezovanja našega in bolgarskega gospodarstva.

Jugoslovanska vlada, ki jo vodi duh bratstva in tesnega ter prijateljskega sodelovanja z novo Bolgarijo, je naredila ob upoštevanju doprinosa, ki ga je prispevala k zmagi nad skupnim sovražnikom domovinsko-frontovska Bolgarija, največje napore v korist bolgarskega naroda ter se odrekla številnim materialnim dobrinam in nespornim finančnim terjatvam, ki so posledica okupacije dela našega ozemlja po bolgarskih fašističnih četah in odpeljevanja ljudske imovine.

Šele, če se človek zave, s kakšnimi težavami se borijo narodi Jugoslavije pri premagovanju gospodarskih težav, ki so posledica strahotnega opustošenja s strani raznih okupacijskih vojsk in kvizlingovcev, in koliko naporov vlagajo narodi Jugoslavije za obnovo svoje dežele, se lahko spozna iskrenost stremljenj naših narodov, da se odstrani vse, kar bi lahko oviralo bratsko sodelovanje in najtesnejše odnose med našima dvema državama.

Vsak pošten in iskren prijatelj miru po svetu, vsak prijatelj mednarodnega sodelovanja, ki spremlja politiko Titove Jugoslavije, bo lahko razumel namen in vsebino tega sporazuma jugoslovanske in bolgarske vlade, ker je ta sporazum del in izraz celokupne jugoslovanske politike, ki jo navdihuje duh mednarodne pravičnosti in sodelovanja na vseh področjih družbenega in političnega življenja.

V jugoslovansko-bolgarskih odnosih se ta sporazum javlja kot normalna in logična posledica zgodovinskega akta od 6. oktobra 1945, ko je maršal Tito ob podpisu sporazuma s predstavniki nove Bolgarije v dneh, ko so bile še vse sveže rane in opustošenja, ki so jih prizadejali narodom Jugoslavije fašistični bolgarski okupatorja, položil temelje novi epohi v odnosih med narodi Jugoslavije in bolgarskim narodom. — S tem oktobrskim sporazumom je bila določena tudi pot neposredne skupne borbe narodov Jugoslavije in bolgarskega naroda proti skupnemu sovražniku — nemškemu imperializmu. V tej skupni borbi so se rodili novi odnosi med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki so odprli široke možnosti in perspektive bratskega sodelovanja in skupne bodočnosti narodov Jugoslavije in bolgarskega naroda.

Ta sporazum odstranjuje tudi zadnje ostanke preteklosti, ki jo označujejo medsebojne borbe Jugoslovanov in Bolgarov. Zaradi tega ga bodo kot takega iskreno in toplo pozdravili narodi obeh držav, kakor tudi vsak prijatelj miru in sodelovanja, zlasti še slovanski narodi, ker je to istočasno tudi prispevek k utrditvi splošnih odnošajev med slovanskimi narodi.

V današnjih pogojih mednarodnega sodelovanja se doseženi sporazum javlja kot značilen primer, kako lahko narodi, ki so na oblasti in ki odločujejo usodo svoje države, mirno in nesebično rešujejo vse spore, pa četudi bi bili posledica najtežjih dni.

S tem sporazumom se ne bolgarski narod ne samo razbremenjuje številnih obveznosti, ki jih ni svojevojno sprejel, ampak so mu jih vsilili njegovi fašistični voditelji, ki so delali zlo in pustošili po Jugoslaviji, ampak se mu tudi nudi pomoč v njegovih gospodarskih naporih.

Z napori ene ali druge vlade je bila rešena vrsta problemov, ki so zavirali razvoj odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo ter težko zadevali bolgarsko politično življenje.

Inozemski agenti in razni politični špekulanti v Bolgariji so ta nerešena vprašanja iz okupacije izkoriščali v svoje mračne politične namene ter si prizadevali, da bi skalili odnose prijateljstva, sodelovanja in polnega medsebojnega razumevanja med bolgarskim narodom in narodi Jugoslavije, ki so si prizadevali, da skujejo odnose, ki so bili zapečateni s skupno prelito krvjo v vojni proti nemškim imperialistom.

Sporazum je istočasno tudi najvidnejši izraz pojmovanja narodov Jugoslavije in novih poti jugoslovanske politike, ker se z njim na najjasnejši in najodkritejši način loči in opredeljuje odgovornost bolgarskih fašističnih zločincev od odgovornosti — ki, bolje rečeno, ni niti odgovornost — bolgarskega naroda. Tudi danes ima na žalost ideologija teh zločincev polno zakrinkanih in odkritih zagovornikov v osebi velikobolgarskih šovinistov — gemetovcev, pastuhovcev itd. z bedastimi zahtevami in teorijami o delih jugoslovanskega ozemlja, katerih predhodniki in večina izmed njih samih so prav v teh krajih in ljudstvu, ki mu osporavajo nacionalno poreklo in samobitnost, prizadejali toliko zla in izvršili toliko opustošenj in razvalin, da se jim še danes naježi koža, če se spomnijo tega krvavega iztrebljevalskega gospostva.

Take teorije in taki ljudje ne morejo zaustaviti bolgarskega naroda v njegovem preporodu, na njegovi poti novega zgodovinskega življenja in odstranjevanja vseh ovir, na poti polnega bratstva in sodelovanja s svojimi istokrvnimi brati — narodi Jugoslavije. Prepričan sem, da bo ta sporazum služil tudi kot novo orožje bolgarskemu narodu v njegovi borbi za preporod in vsestranski razvoj ljudskih sil in nacionalne neodvisnosti.

Bolgarska vladina delegacija je v polni meri razumela pomen tega sporazuma ter njegovo pomembnost za nadaljnje sodelovanje med Jugoslavijo in Bolgarijo, ter je zastavila vse sile, da pride do tega sporazuma, za kar je nudila polno razumevanje.

Po tem sporazumu, s katerim so odstranjene zapreke, ki so ovirale polno gospodarsko sodelovanje, bo prišlo do številnih gospodarskih sporazumov med našo državo in Bolgarijo z namenom, da se utrdita gospodarstvi obeh dežel, ki sta po svoji strukturi približno enaki, po svoji zunanje-trgovinski politiki pa usmerjeni na ista tržišča.

V današnjih razmerah, ko se posledice vojne strahotno občutijo v vseh delih sveta, zlasti pa v Evropi, je tesnejše ekonomsko sodelovanje med Jugoslavijo in Bolgarijo nujen predpogoj za to, da bi rešili svoji deželi pred težjimi krizami in da bi čimprej odstranili posledice vojne ter postavili osnove za nadaljnji ekonomski in politični razvoj.«

Konferenca zunanjih ministrov v Parizu

Problem italijanskih reparacij

Sovjetska delegacija je pokazala naklonjenost do italijanske republike

Pariz, 19. junija. TASS poroča: **Prva seja Sveta ministrov za zunanje zadeve je predmet živahnih komentarjev v tisku.**

Listi smatrajo za dober znak, ker je bilo vprašanje dnevnega reda, ki je povzročalo pri prejšnjih sejah težave, že v dveh urah rešeno. S tem v zvezi izražajo upanje, da bodo imela pogajanja uspeh, če bo vladal pri pogajajočih duh medsebojnega približevanja različnih stališč in sporazumnega reševanja spornih vprašanj.

Mnogo pariških listov govori o iniciativi, ki jo je pokazala Sovjetska zveza glede političnega položaja v Italiji v zvezi z onimi točkami načrta mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na gospodarska vprašanja, in poudarja, da je zavzela s tem Sovjetska zveza blagohotno stališče proti italijanski demokratični republiki. Omeniti je namreč treba, da je poskušal dalje časa večji del tiska prikazati Sovjetsko zvezo tako, kakor da poskuša zavzeti nepomirljivo stališče do Italije. Britanski konservativni »Daily Mail« še vedno poskuša vzbuditi vtis, kakor da bi sovjetski delegat govoril o italijanskem vprašanju v »propagandne svrhe«. S tem pa razkrinkuje sebe in svoje gospodarje, prijatelje in hujskače italijanske profašistične reakcije, ki hoče izzvati v deželi državljansko vojno, enako oni, ki jo je pred desetimi leti začel general Franco proti zakoniti republikanski vladi v Španiji.

Stališče sovjetske delegacije nasproti Italiji je bilo prav tako jasno tudi na današnji razpravi, na kateri so razpravljali o gospodarskem delu načrta mirovne pogodbe z Italijo. Omeniti je treba, da je pričel Svet ministrov danes prvič razpravljati o teh gospodarskih vprašanjih.

Kakor se je moglo pričakovati, se je pri razpravi pokazalo, da imata ameriška in britanska delegacija mnogo gospodarskih zahtev do Italije, značaj in obseg teh zahtev pa sta taka, da dajeta velike možnosti za samovoljnost. S popolno gotovostjo se lahko reče, da so reparacijske zahteve Sovjetske zveze v primeri z britanskimi in ameriškimi zahtevami nenavadno skromne.

Kakor se je izvedelo, je razpravljal Svet ministrov o onih točkah načrta mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na vprašanje odškodnine za imovino Združenih narodov, ki se je nahajala v Italiji, in o vprašanju imovinskih zahtev Italije ali njenih državljanov, ki bi se lahko pojavile kot posledica ukrepov od strani Združenih narodov za časa vojne.

Glede vseh teh vprašanj je zagovarjala sovjetska delegacija načelo, da se škoda, ki jo je povzročila Italija Združenim narodom in njihovim državljanom, pravično odmeri. Zavzela je stališče, da se naj ne postavljajo preveč široke zahteve nasproti Italiji. Sovjetska delegacija je opozorila na to, da je neobhodno potrebno upoštevati stanje italijanskega gospodarstva, ki je bilo oslabljeno v vojni, in dejansko plačilno sposobnost te dežele. Istočasno je sovjetska delegacija zagovarjala načelo, da se zahteva od Italije v imenu pravičnosti in zaradi očividne nemožnosti, da se terja od Italije polna odškodnina, samo delna odškodnina.

*

Ko so razpravljali o vprašanju odškodnine za imovino Združenih narodov, ki je bila v Italiji, je poskušala sovjetska delegacija osvetliti vprašanje višine odškodnine. Delegacija je zastopala načelo, da je sicer treba škodo povrniti, da pa je treba določiti višino, ker ni vseeno, če se zahteva 100 milijonov dolarjev ali pa n. pr. 1 milijardo dolarjev. Francoska delegacija je izjavila, da zahteva Francija kakih 45 milijonov dolarjev, pri čemer je izjavila, da je ta vsota samo približna.

Britanci in Američani niso hoteli povedati višino svojih zahtev, češ da še niso izvršili obračuna. Byrnes je izjavil, da je znašala celokupna ameriška imovina v Italiji pred vojno kakih 10 milijonov dolarjev, Bevin pa je navedel vsoto 40 do 50 milijonov dolarjev.

Sovjetska delegacija je poudarila, da je Sovjetska zveza upoštevala to, da je italijansko gospodarstvo precej oslabljeno in da je Italija sodelovala v boju proti Hitlerjevi Nemčiji v zadnjem štadiju druge svetovne vojne. Zato predstavljajo reparacijske zahteve Sovjetske zveze proti Italiji samo dvajseti del celokupne škode, ki so jo povzročile Sovjetski zvezi italijanske fašistične čete. Pri takih pogojih je zahtevala sovjetska delegacija, da se tudi pri odškodnini drugim Združenim narodom upošteva načelo delnega in nepopolnega povračila povzročene škode.

Pri razpravljanju o vprašanjih višine italijanske imovine v deželah Združenih narodov (ki sestoji iz imovine, ki so jo zadržale banke dotičnih držav, iz ladij itd.) se je pokazalo, da predvideva ameriški predlog izkoriščanje te imovine za pokritje »vojne odškodnine« ameriškim državljanom. Ko je poskušala sovjetska delegacija razčistiti vprašanje, kaj pomenijo te zahteve po vojni odškodnini, odnosno, kaka je njena višina, so Američani izjavili, da gre za zahteve ameriških državljanov, katerih imovina je propadla iz razlogov, ki so v zvezi z italijanskimi vojnimi operacijami. V kolikor se je moglo videti, zadovoljuje ta vrsta imovine ameriške reparacijske zahteve nasproti Italiji kljub dejstvu, da so Američani do sedaj že večkrat izjavili, da se odrekajo kakršnim koli zahtevam in kljub splošno znanemu dejstvu, da se materialna škoda, ki je bila povzročena Američanom od italijanskih fašističnih sil, niti daleč ne more primerjati s škodo, ki so jo pretrpele Sovjetska zveza, Jugoslavija, Albanija in Grčija, kjer so na precejšnem delu ozemlja teh držav gospodarili italijanski okupatorji. Glede na to stališče je stavila sovjetska delegacija predlog, da se sprejme načelo delne odškodnine s tem, da se vrne del italijanske imovine v inozemstvu Italiji za potrebe njenega gospodarstva, ki se obnavlja.

Na koncu je v britanskem in ameriškem predlogu predvideno, da se vnese v mirovno pogodbo z Italijo poseben paragraf, ki predvideva resignacijo Italije in njenih državljanov do kakršnih koli imovinskih zahtev do Združenih narodov, ki bi se lahko pojavile kot posledica ukrepov, ki so jih izvajale te dežele ne samo za časa vojne, ampak tudi pred vojno. Sovjetska delegacija je s tem v zvezi zastopala stališče, da se ne smejo postavljati Italiji neomejeno široke zahteve in da pogodba ne sme vsebovati določb, ki bi omogočale samovoljnost in krivičnost proti italijanskim državljanom.

S tem v zvezi je treba omeniti, da so naleteli v prvem obdobju zavezniške okupacije v Italiji organi, postavljeni od zaveznikov, na ostro obsodbo javnega mnenja in tiska v samih zavezniških deželah, da ne govorimo o velikem nezadovoljstvu, ki ga je izzvalo njihovo delovanje med italijanskim narodom. Navedeni so mnogi primeri nepravičnosti, ki so jih počenjali oblastni zavezniški organi, ki so uničevali pod izgovorom, da je to potrebno za vojno, italijanska podjetja, odvažali njihovo opremo, zaplenjevali njihove rezerve, surovine in proizvode. V celi vrsti primerov, ko tega ni zahtevala vojna, se je to delalo zato, da se oslabi v bodoče konkurenčna sposobnost italijanskih firm na svetovnem trgu.

Po razpravljanju o celi vrsti kompliciranih gospodarskih vprašanj, je Svet ministrov odobril one točke, v katerih so dosegli sporazum; ona vprašanja pa, v katerih še ni bil dosežen sporazum, pa je prepustil v nadaljnje proučevanje namestnikom zunanjih ministrov.

DRUGI DAN PARIŠKE KONFERENCE

Pariz, 19. junija. Druga seja zunanjih ministrov je trajala 2 uri in pol. Stirje zunanji ministri so proučevali vprašanje italijanskih reparacij. Posebni dopisniki poročajo, da je razpravljanje potekalo v vzdušju večjega razumevanja in medsebojne strpnosti, kakor prvo zasedanje. Prišlo pa ni do končnega sporazuma. Nesporazum je v glavnem v tem, katere italijanske gospodar. dobrine naj služijo za plačilo 100 milijonov dolarjev, ki jih SZ zahteva zase in 200 milijonov dolarjev, ki jih zahteva v interesu Grčije in Jugoslavije.

Britanski zunanji minister Bevin in ameriški minister Byrnes sta vztrajala na svojem stališču, to je, da se znesek, ki ga Sovjetska zveza zahteva na račun reparacij, lahko doseže samo tako, da se seštejejo italijanski krediti v satelitskih državah na Balkanu in italijanske vojne in trgovske ladje.

Sovjetski zunanji minister Molotov pa je poudaril, da italijanski krediti v Albaniji in dve ladji po 24.000 ton, ki jih je vlada Združenih držav ponudila Sovjetski zvezi, ne bi krili zahtev Sovjetske vlade. Zato je Molotov zahteval, naj se razlika krije z dobavami Italije v šestih letih.

Velika Britanija in Združene države nasprotujejo načelu, da bi se Sovjetska zveza kompenzirala na breme italijanske industrijske proizvodnje.

Italijanska vlada je poslala svetu zunanjih ministrov nov memorandum o francosko-italijanski meji. Italija bi bila pripravljena odstopiti Franciji v okrožju Brige in Tende nekatera lovišča in ozemlje, ki nima gospodarske važnosti, ohranila pa bi velike elektrarne. Prav tako zahteva Italija zase visoko planoto Mont Cenis, ki je prvenstveno gospodarske važnosti.

Posebni poročevalec lista »Times« javlja podrobnosti o klavzuli, ki določa višino italijanskih oboroženih sil. Gre za klavzulo, ki so jo zdaj sprejeli in ki določa, da Italija ne bo mogla imeti več kot 300.000 vojakov, 200 tankov in 350 letal, kamor so všteta tudi prevozna letala.

—•—

Predsednik in sekretar Glavnega odbora ESZDNJ odpotovala v Moskvo

Beograd, 19. junija. Predsednik Glavnega odbora Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Jugoslavije Djuro Salaj in sekretar Glavnega odbora Enotnih sindikatov Ivan Božičević sta odpotovala v Moskvo, da prisostvujeta zasedanju Izvršnega komiteta Svetovne sindikalne federacije, ki se bo pričelo v prihodnjih dneh.

Svečana proslava desetletnice smrti Maksima Gorkega v Ljubljani

Na dan desete obletnice smrti Maksima Gorkega, v torek 18. junija zvečer, je bila v ljubljanskem dramskem gledališču pod okriljem Društva za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR, Društva slovenskih književnikov, Slovenskega narodnega gledališča in Radia Ljubljane svečana proslava, posvečena spominu velikega sovjeskega pisatelja.

Občinstvo, ki je do kraja napolnilo gledališče, je najprej stoje pozdravilo sovjetsko in jugoslovansko himno. Nato je povzel besedo predsednik SNOS-a in književnik Josip Vidmar. V svojem govoru je orisal duhovno podobo pisatelja Maksima Gorkega, ki se kot četrti uvršča med velike ustvarjalce ruske literature, kakršni so bili Puškin, Gogolj in Tolstoj. V kratkih obrisih je očrtal glavne faze pisateljevega umetniškega in idejnega razvoja, očrtal vsebino njegovega revolucionarnega humanizma, ki temelji v veri v človeka, v njegovo moč in vrednost in ki se zliva v eno z revolucionarnim in ustvarjalnim delom Lenina in Stalina.

Po tej uvodni besedi so člani dramskega gledališča recitirali nekatera dela Maksima Gorkega. »Človeka« je prebrala Marija Vera, Gorkega znamenito pesem v prozi, napovedujočo revolucijo. »Pesem o hudourniku«, je prebral Stane Sever. — Osemnajst članov dramskega ansambla je nato v režiji Slavka Jana v obliki recitacije uprizorilo odlomek iz tretjega dejanja pri nas malo znane drame Gorkega »Sovražniki«. Vse te recitacije so se odlikovale po svoji dovršenosti in dognanosti.

Za zaključek je orkester Radia Ljubljane z violinistom Alijem Dermeljem in dirigentom Urošem Prevoršekom odigral mogočno skladbo sovjetskega komponista Hačaturjana »Koncert za violino in orkester«.

OTVORITEV RAZSTAVE »OSVOBODILNA BORBA NARODOV JUGOSLAVIJE« V PARIZU

Pariz, 19. junija. Dopisnik Tanjuga poroča: Danes bodo v Parizu otvorili veliko razstavo »Osvobodilna borba narodov Jugoslavije«, ki jo je organiziralo Društvo Francija — Jugoslavija pod vodstvom Rene Cachina. Razstava bo pod visokim pokroviteljstvom predsednika francoske vlade Felixa Gouina, predsednika vlade Maurice Thoreza, načelnika generalnega štaba generala Jouina, vrhovnega inspektorja suhozemske vojske generala Dellatre de Tassignya, komandanta mesta Pariza generala Legentilhomma, Noblovega nagrajenca Joliot Curie-a, direktorja kemičnega instituta Paula Languena, književnikov Paula Elliarda, Aragona, Georgea Duhamela, Cassouta, Salacroua in Palana, slikarja Picquassa in sekretarja Generalne konfederacije dela Benoit Franchona, rektorja pariškega vseučilišča Rougita, predsednika narodno republikanskega gibanja Maurice-a Schumanna, profesorja medicinske fakultete Fabera, profesorja francoskega kolegija Riveta in Valona, profesorja filozofske fakultete Baurela in Aubela, državnega tožilca Boissarija in drugih.

Četrturna protestna stavka v Trstu

Trst, 19. junija.

V protest proti svobodnemu razmahu fašističnega terorja v Trstu so tržaški delavci stavkali včeraj četrt ure. Stavke so se udeležile velike tržaške tovarne, kakor tudi tramvajsko osebje in ostalo osebje ACEGAT-a. Tržaški tramvaji so stali včeraj dopoldne od 10—10.15. Istočasno so se ustavili tudi stroji po vseh tovarnah in delavnicah.

»Obisk« v slovenski šoli v Trstu

Trst, 19. junija.

V torek sta prišla v slovensko osnovno šolo v Trstu kapetan Simoni in Srečko Baraga, ki sta pobrala otrokom vse šolske knjige »Svobodna pota« in jim razdelila nove. Otroci novih knjig niso hoteli nesti domov, temveč so jih raztrgali na cesti za šolo. Na ulici so počakali kapetana Simonija in so protestirali proti odvzemu slovenskih šolskih knjig ter vzklikali: »Dol z Barago!«

MOS vložil tožbo proti »La voce libera«

Trst, 19 junija.

Mestni osvobodilni svet za Trst sporoča, da je 17. t. m. vložil pri tržaškem državnem pravdništvu tožbo zaradi obrekovanja v člančiču, ki ga je objavila »La voce libera« dne 28. maja t. l. in ki se nanaša na izmišljeno dodelitev ukradenih oblačil.

Fizkulturni dan — dokaz naše pripravljenosti na obrambo domovine!

Že navsezgodaj čakajo poslušalci na razpravo, ki jo zasledujejo tudi v časopisju. Med seboj si pripovedujejo grozodejstva, ki jih je nad našimi narodi naredila Dražina »redna jugoslovanska vojska« — četniški koljaši.

Sprejet je predlog osnovnega zakona o zadrugah

Beograd, 19. junija. (Tanjug) Po razpravljanju v podrobnostih glede zakonskega predloga o javnem tožilstvu sta zakonodajna odbora obeh Svetov Ljudske skupščine včeraj pričela z obravnavanjem predloga osnovnega zakona o zadrugah.

V načelni diskusiji glede tega predloga je v zakonodajnem odboru Zveznega sveta sodeloval ljudski poslanec Ivan Grandja, v zakonodajnem odboru Sveta narodov so se pa debate udeležili poslanci dr. Branko Čubrilović, Ninko Petrović, Srečko Žumer, Milan Popović in Toma Čiković.

Zakonodajna odbora danes nadaljujeta z delom.

UNRRA poslala dva ameriška parnika s tovorom živine za Jugoslavijo

Trst, 19. junija. Dopisnik Tanjuga poroča: V tržaško pristanišče sta prispela v zadnjih dneh dva ameriška parnika s tovorom živine, ki jo pošilja UNRRA za Jugoslavijo. Kakor poroča »Glas zaveznikov«, je zastopnik UNRRA-e izjavil, da gre samo za izbrane vrste živine. Oba parnika sta posebno opremljena za prevoz živine in imata prostore, kjer je živina nastanjena, prirejene s posebnimi aparati za filtriranje zraka.

Opozorilo vojaškim obveznikom

Po zakonu o vojaški obveznosti državljanov FLRJ, čl. 33. in 34., so vojaški obvezniki dolžni sami skrbeti za to, da imajo predpisane vojaške listine in potrdila o odsluženju vojaške službe, ter da se vodijo v evidenci pri vojaških odsekih. Zato pozivamo vse vojaške obveznike, rojene 1920. in mlajše, ki so bili odpuščeni iz NOV in POJ ali JA pred 1. majem 1945 in doslej še niso vložili svojih prošenj pri vojaških odsekih dotičnega okraja(v mestih: četrtih), kjer je njih stalno bivališče, a so odslužili določeni rok službe v stalnem kadru, da to storc čimprej. **Rok za vlaganje teh prošenj poteče dne 30. junija 1946.**

Zakon o vojaški obveznosti priznava v rok vojaške službe tudi čas, ki so ga prebili na raznih dolžnostih izven NOV in POJ oziroma JA, in to samo onim, ki so ves čas aktivno sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju Jugoslavije ter bili odrejeni na razne dolžnosti po naredbi vodstva.

Osebe, ki želijo, da se jim čas, ki so ga po službeni dolžnosti prebili izven NOV in POJ oziroma JA, prizna v vojaško službo, naj vložijo pismene prošnje na pristojnih vojaških odsekih njihovega stalnega bivališča. V prošnji je potrebno navesti: rodbinsko ime, ime in očetovo ime, kraj stalnega bivališča (mesto, ulica in hišna številka), datum in kraj rojstva, čas, prebit v vojaški službi, ki naj se jim prizna v vojaško službo, ter kje in po kateri odredbi je nekdo delal v narodnoosvobodilnem gibanju izven NOV in POJ oziroma JA.

Prošnji je treba priložiti pismeno izjavo, potrjeno od dveh prič, ki se nahajata v JA in od katerih eden mora biti oficir. Izjava mora vsebovati točne podatke, kje, kdaj in koliko časa ter po čigavi odredbi vodstva narodnoosvobodilnega gibanja je prosilec delal na raznih dolžnostih izven formacij oborožene sile.

Te prošnje je treba vložiti pri vojaškem odseku čimprej, **a najkasneje do 15. julija 1946.**

Nadalje pozivamo vse vojaške obveznike, da se v vseh zadevah, ki se nanašajo na kakršne koli vojaške obveznosti, določene z zakonom in pravilnikom, obračajo izključno le na vojaške odseke okrajev (v mestih: četrti). Vlaganje prošenj mimo vojaško-teritorialnih organov na višje vojaške oblasti je nepotrebno.

Iz mobilizacijskega oddelka štaba IV. armade.

POZOR!

Prihodnja številka »Ljudske pravice« bo izšla v soboto, 22. t. m. Uprava.

Istrska mladinska brigada odhaja na progo Brčko—Banoviči

Reka, 19. junija. (Tanjug.) Mladina Istre bo poslala 20. junija svojo mladinsko delovno brigado na progo Brčko-Banoviči, ker se je za to prijavilo veliko število mladincev. Razne množične organizacije in ustanove v Istri so brigadi že izročile svoje darove.

PROGLAS POKRAJINSKEGA ODBORA ZAMJK PRED ODHODOM III. MLADINSKE BRIGADE NA »MLADINSKO PROGO«

Trst, 19. junija. Dopisnik Tanjuga poroča:

Pokrajinski odbor Zveze antifašistične mladine Julijske Krajine je izdal pred odhodom III. mladinske brigade na Mladinsko progo Brčko—Banoviči iz Julijske Krajine sledeči proglas:

»Dne 6. julija bo odpotovala naša III. brigada na delo Mladinske proge. Odpotovalo bo 300 mladincev iz Trsta, Tržiča, Milj, Gorice, Furlanije, Soške doline in Krasa. Kakor so se mladinci iz Julijske Krajine borili skupno z jugoslovansko mladino za svobodo, tako hočejo sedaj složno z njo delati pri izgradnji Mladinske proge.

Tako dokazujemo svojo voljo po združitvi z Jugoslavijo in s tem že zdaj pomagamo k njenemu razvoju. Mladinci in vsi prebivalci, to je naša brigada, ki predstavlja našo voljo in našo moč. Prispevajte, sodelujte in opremite to našo brigado mladih delavcev! Podprite jo z vsemi silami in pomagajte ji pri vseh težavah. Mladi prostovoljci III. brigade, predstavniki naše mladine, prispevatje s svojim delom pri okrepitvi bratstva med našimi narodi in dokažite s tem našo voljo po združitvi z Jugoslavijo!«

Pozdrav Krajevnega sindikalnega sveta Beograda

Brčko, 19. junija. Beograjski sindikalni svet je poslal graditeljem »Mladinske proge« pismo, v katerem med drugim pravi: »S prve letne skupščine vam pošiljamo prisrčne in tople pozdrave. Ponosni smo na vaše požrtvovalno delo pri izgradnji naše svobodne domovine, s katerim dokazujete svojo veliko ljubezen za novo Jugoslavijo. Množična udeležba mladine pri vseh panogah dela je ogromen doprinos k hitri obnovi naše dežele. Delavci in nameščenci Beograda se veselijo vaših dosedanjih uspehov ter vam želijo veliko novih uspehov pri delu.«

Priznanje najboljšim brigadam pri gradnji »Mladinske proge«

Brčko, 19. junija. (Tanjug.) Na temelju dosedanjega dela od 1. do 10. junija je sprejel štab mladinskih delovnih brigad sklep, da se podeli zastavica 50. črnogorski mladinski delovni brigadi.

Za udarniške se proglašajo sledeče brigade: 36. bihaška, 23. užiška, 41. osiješka, 26. kosmajska, 1. tuzlanska, 3. pirotska, 3. dalmatinska, 6. leskovaška in 23. skopljanska.

Pohvalo so dobile sledeče brigade: 52. brigada Julijske Krajine »Vojko Premrl«, 24. čačarska, 28. novomeška, 2. niška, 10. banijska, 31. dalmatinska, 9. moravska, 21. kragujevaška, 34. banjaluška, 43. brodska, 42. daruvarska, 49. novopazarska, 17. in 51. dobojska.

V sklepu je rečeno, da se mora izročiti 50. črnogorski brigadi zastavica, ki jo bo prinesla delegacija 7. zaječarske brigade, 16. junija.

Proglasitev prvih udarnikov na »Mladinski progi«

Brčko, 19. junija. Dosedanji rezultati dela brigad in posameznikov pri gradnji proge vidno kažejo, da je udarniški duh zajel vse graditelje »Mladinske proge«. Številni mladinci so se izkazali pri raznovrstnih poslih ter služijo ostalim za vzgled. Na temelju tega je štab mladinskih delovnih brigad v znak priznanja najboljšim brigadam in posameznikom pri gradnji proge sklenil proglasiti za udarnike 247 tovarišic in tovarišev iz raznih brigad, ki so v dosedanjem delu pokazali najboljše uspehe. Na podlagi iste odločitve je bilo pohvaljenih 240 mladih graditeljev proge.

Mladincem, ki so bili proglašeni za udarnike, bo izročen udarniški znak in potrdilo, pohvaljenim se bodo pa izročile diplome.

Ta sklep štaba je bil prečitan pred razvrščenimi brigadami, ki sodelujejo pri gradnji »Mladinske proge«.

Pozdravi mladincev — borcev JA, graditeljem »Mladinske proge«

Brčko, 19. junija. (Tanjug.) Mladinci-borci JA vsak dan pošiljajo pozdrave graditeljem »Mladinske proge«.

Črnogorski mladinci so poslali črnogorski delovni brigadi pismo, v katerem pravijo:

Nadejamo se, da bo naša črnogorska brigada med prvimi, prav tako, kakor so bile prve tudi slavne črnogorske brigade v boju proti fašizmu.

Mladinci - Makedonci pišejo mladini makedonske delovne brigade:

Pri izgradnji in obnovi naše dežele izvršuje mladina Makedonije vestno vse naloge, ki so ji bile postavljene, in kaže pri tem svoj ustvarjalni duh.

Z vsakodnevnim medsebojnim tekmovanjem se vse bolj izpopolnjujemo v vojni spretnosti, tako da bomo lahko opravičili nade, ki jih polaga v nas ljubljeni maršal Tito. Nadejamo se, da tudi vi ne boste zaostali v tekmovanju in verujemo, da bomo čitali v časopisih o udarniškem delu makedonske brigade.

Mladinci vojvodinske brigade so poslali pozdrav delovni brigadi Julijske Krajine, v katerem pravijo:

Vaš prihod je izzval veselje, ker vidimo v tem dokaz, da smo složni v boju za svobodo in pri izgradnji naše skupne domovine. To je tudi dokaz, da kujejo sovražniki zaman vse načrte o odcepitvi Julijske Krajine in Trsta od matere Jugoslavije. Bodite prepričani, da zahteva vsa naša mladina, da se Julijska Krajina in Trst priključita k FLRJ.

Poleg teh pozdravov je prejela mladina na progi Brčko—Banoviči še več pisem, ki izražajo iste želje.

Sovjetski zdravniki odhajajo v Abesinijo

Moskva, 19. junija. V Odeso je prispela skupina sovjetskih zdravnikov ki potujejo v glavno mesto Abesinije, Adis Abebo. Eden izmed udeležencev — zdravnik Belošev je izjavil, da bodo sovjetski medicinski strokovnjaki na prošnjo Abesincev otvorili bolnišnico v Adis Abebi.

10 zdravnikov je odpotovalo z letalom, medtem ko bo naša skupina, ki šteje 13 ljudi, potovala po morju. S seboj bo vzela opremo za bolnišnico in ostale instrumente ter lekarno z različnimi zdravili.

Švicarske žene niso dobile volivne pravice

London, 19. junija. Reuter prenaša vest švicarskega radia, da je bil ob priliki referenduma v Bazlu, zavrnjen predlog, po katerem naj bi dobile volivno pravico žene, in to z večino 63 glasov.

Četniki Draže Mihailoviča - okupatorjevi hlapci in krvoloki - na slovenskih tleh

Nekaj drobcev iz zaplenjenih arhivalij italijanskega in nemškega okupatorja

Proces proti Draži Mihailoviću se je začel. Pred najvišjim sodiščem FLRJ dajejo odgovor za svoja nezaslišana zverstva zvesti hlapci okupatorja, ki so pod krinko lažnega domoljubja izvrševali nešteto zločinov nad jugoslovanskimi narodi v času njihove narodno-osvobodilne borbe.

Pred dnevi smo priobčevali splošen prikaz četniškega zločinskega delovanja v štiriletni dobi okupacije s posebnim ozirom na Slovenijo. Zaradi vsesplošne strnitve Slovencev okoli svoje voditeljice v najtežjih dneh slovenske zgodovine, okoli Osvobodilne fronte, je bila izdajalska delavnost Mihailovićevih agentov otežkočena in med širokimi plastmi prebivalstva brez odmeva. Po razkritjih ozkega sodelovanja Draže Mihailovića in njegovih »vojvod« z italijanskim in nemškim okupatorjem, ki jih je že zgodaj objavil »Slovenski poročevalec«, in po zahrbtnem Dražinem napadu na partizane v drugi polovici leta 1941 so se slovenski pristaši »ravnogorskega generala« potuhnili in se poskrili celo v belogardistično MVAC ter se samostojno začeli pojavljati šele v poletju 1943. Tedaj šele se je začela kazati posledica skrivnih agitacijskih potovanj Mihailovićevega agenta majorja Karla Novaka, ki je s polno mošnjo denarja mamil šibke in lakomne v svoj zločinski krog.

Odslej dalje zasledimo v aktih raznih italijanskih vojaških poveljstev vedno pogosteje zaupna poročila, ki vedo povedati o pojavljanju nekih novih oboroženih oddelkov in pri tem vprašujejo nadrejene komande, kako naj proti njim postopajo. Že v poletju 1942 so nekateri bivši aktivni častniki v Sloveniji vršili dražinovsko propagando z vednostjo in odobrenjem poveljstva XI. armadnega zbora (primer kap. Pavel Vošnar), v poletju 1943 pa so tudi nižje enote italijanske vojske dobile naročilo naj »bande cetniche« ne napadajo z orožjem. Še več, v zaplenjenih aktih divizije »Isonzo« smo ob zlomu Italije našli dokumente, s katerimi je poveljstvo divizije »Isonzo« v Novem mestu svojim podrejenim enotam sporočilo posebna znamenja (desnica plosko položena preko prsi in podobno), po katerih bodo pri slučajnem srečanju na terenu razpoznavali člane »plave garde«, kot jih včasih tudi nazivajo, — od partizanov. Vsaj o enem takem srečanju pri Ratežu blizu Novega mesta je diviziji »Isonzo« poročalo poveljstvo 24. pp. »Como«.

Strogo zaupna štirinajstdnevna publikacija »Notiziario politico militare«, ki jo je od novega leta 1943 izdajal informacijski oddelek poveljstva 2. armade (= Višje poveljstvo oboroženih sil Slovenije in Dalmacije = Supersloda) prinaša v svoji 5. številki z dne 15. maja 1943 poročilo, da je bila v »italijanski Sloveniji ugotovljena prisotnost nekaterih samostojnih maloštevilnih četniških formacij« in da njihove stike z MVAC (bela garda) skrbno nadzorujejo. V nadaljnjem pravi, da se agenti Draže Mihailoviča posebej trudijo, da združijo razne frakcije nacionalistične stranke in da pri tem vzdržujejo — sodelovanje z Italijani. Da je bilo to sodelovanje resnično in iskreno, nam dokazuje drug, približno istočasni dokument:

V juniju 1943 je prišel v Ljubljano zloglasni Mihailovićev »vojvoda« **Dobroslav Jevdjević**, da bi »obiskal svoje sorodnike«. Kdo so ti sorodniki bili, nam dokazujejo v knjigi »Dokumenti o izdajstvu Draže Mihailovića« objavljene listine in vemo, da jim je bilo Karel Novak et comp. ime. Jevdjevićev prihod v Ljubljano je informacijski oddelek poveljstva 2. armade z aktom št. CS/154/29 —S z dne 13. junija 1943 takole sporočil poveljstvu XI. armadnega zbora ter ljubljanski prefekturi in kvesturi:

»Spoštovani (= onorevole, v Italiji naslov poslancev) Jevdjević Dobroslav je na poti v Ljubljano, kjer bo nekaj časa ostal pri svojih sorodnikih.

Ker gre za odlično, nam naklonjeno osebnost, prosimo, da ukrenete vse potrebno, da olajšate njegovo potovanje in bivanje in da mu o potrebi kolikor mogoče pomagate.

Spremlja ga karabinjerski brigadir Pezzi Simeone in ima italijanski potni list A/2563046.

Načelnik oddelka

polkovnik: V. Carlà l. r.«

Karabinjerski brigadir, italijanski potni list in posebni, po prefekturi določeni agent, ki je imel skrbeti za osebno varnost Jevdjevića in za nadzorstvo njegove sobe št. 302 v II. nadstropju hotela »Slon« nam poleg tega akta samega dovolj jasno spričujejo najtesnejše sodelovanje tega Mihailovićevega »vojvode« z okupatorjem, kar se je godilo seveda z vednostjo in odobritvijo »komandanta redne kraljevske vojske v domovini« samega.

Po italijanskem zlomu so na naših tleh ne samo »slovenski domobranci«, ampah tudi Mahilovićevi četniki našli svoje zadnje pribežališče pri nacifašističnih SS-oddelkih, kjer so ga po drugih, od Nemcev okupiranih jugoslovanskih pokrajinah, imeli že vse od l. 1941.

Neustavljivi viharni pohod Rdeče armade, ter zmagoviti naval Jugoslovanske armade in njuna združitev pod okopi Belgrada pa so pognali iz Srbije in ostale Jugoslavije ne samo nedičevske in ustaške bande, temveč tudi njihove zaveznike, Mihailovićeve četnike. Vsi ti so se sedaj gnetli proti Sloveniji, da bi na njenih tleh tik pred svojim koncem izdivjali še svoj zadnji onemogli bes, o čemer »Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njih pomagačev« hrani veliko množino dokumentov.

Iz arhiva »Višjega SS in policijskega vodje v operacijski coni Jadransko primorje« je ohranjenih nekaj aktov, iz katerih naj na kratko posnamemo najvažnejše o prihodu, razmestitvi in podrejenosti begajočih izdajniških tolp.

Četniška »dinarska divizija« Mihailovićevega vojvode popa **Momčila Djujića** je prva, ki je z aktom »izrednega poveljstva Lazarević 1/45« z dne 15. januarja 1945 javljena Višjemu SS in policijskemu vodji ter SS skupinskemu vodji in generalu policije **Globocniku** v Trstu kot vojaška enota, »ki v svojem nazivu ohranja vse četniške tradicije in je po svoji razporeditvi in ponovni oborožitvi naravnost vzor za gverilsko vojno namenjenih enot. Treba je samo še to divizijo, tako pravi predlog, enotno oborožiti predvsem z lahkim in avtomatskim orožjem, ki naj bo dodeljeno iz nemških skladišč. Le vsesplošnemu nemškemu pomanjkanju orožja je pripisati, da ta »divizija« ni dobila takoj vsega, kar so zahtevali (med drugim: 469 strojnic. 2033 avtomatskih pištol, 1218 pušk, 2963 revolverjev — in 7395 bodal), temveč so z ostalimi skupinami prejemali orožje v obrokih vse do začetka maja 1945.

Nedičev »Srbski dobrovoljski korpus (SDK)« je drugi, katerega prihod na slovensko ozemlje je po ohranjenih aktih z ukazom šefa glavnega urada državnega vodje SS, generala SS oddelkov **Jüttnerja** z dne 29. januarja 1945 najavljen in je bil z istim ukazom vključen v SS-oddelke in podrejen poveljstvu Višjega vodje SS in policije v Jadranskem primorju.

(Nadaljevanje sledi.)

Pravilno razmeščanje strokovnih delavcev in načrtna preskrba materiala - glavna problema obnove v novomeškem okrožju

Preden so na Dolenjskem začeli graditi, je bilo potrebno rešiti nekatera gospodarska vprašanja, ki so bila nujno povezana z obnovo.

Krški okraj je bil v teku vojne ne samo temeljito porušen, temveč je bila večina posestev oropana vsega gospodarskega orodja. Ko so se vrnili izseljeni kmetje na svoje domove, niso imeli orodja, da bi obdelali zemljo in si zagotovili vsaj hrano. Težak položaj pa je bil tudi v ostalih krajih. Razumljivo, da obnova v takih okoliščinah ni mogla tako hitro napredovati, kot bi sicer. Ljudski odbori pa so v razmeroma kratkem času uspeli ustvariti osnovne gospodarske predpogoje, kar je zelo pospešilo obnovo. Nekatere zadruge lahko služijo za zgled ostalim zadružnikom Dolenjske in Slovenije. Delovni polet je zajel večino prebivalstva, Suho Krajino so obnovitvena dela prav preobrazila. Ljudstvo je uvidelo, da lahko samo z medsebojno pomočjo premaga težave pri obnovi. Dela tako hitro napredujejo. Strokovni delavci tudi niso zaostajali. Lep je primer tesarjev obnovitvene zadruge Adlešiči, ki so delali več mesecev, ne da bi povpraševali po plači. Tako dela tudi neka skupina v Suhi Krajini. Ti delavci so razumeli težki položaj kmtea.

Nekateri kvalificirani delavci pa ne razumejo današnjih razmer. Dogaja se, da nekateri zidarji in tesarji izrabljajo pomanjkanje strokovne delovne sile. Večkrat zapuščajo delo in gredo drvarit, ker v gozdu trenutno več zaslužijo. Ko končajo delo v gozdu, ponovno iščejo zaslužka pri gradnjah. Včasih zahtevajo zidarji za svoje delo tudi do 28 din na uro. So primeri, ko tesar zasluži tudi do 400 din na dan. Poleg tega zahtevajo petkratni obrok hrane in še vino. Navadno povprašujejo za delo tam, kjer vedo, da bo dobra hrana in tudi vina ne bo manjkalo. Ko pride »potujoči« zidar v vas, se obrne do petičnega kmeta in se z njim »na tihem« dogovori za delo. Tudi v zadrugah, kjer so po večini včlanjeni kmetje, ki so v vojni izgubili največ, se v prvi vrsti domeni s tistim, ki ima poleg večjih njiv in gorice. Dogodil se je primer, da je tako hodila cela skupina zidarjev iz vasi v vas: »Ali plačate toliko in toliko? Ne! Pa nič, gremo naprej!« — Sem in tja se pojavijo nekvalificirani delavci, ki računajo celo več kot kvalificirani. Tem primerom popolnega nerazumevanja in izkoriščanja kmečkega ljudstva se pridružujejo tudi nekateri kolarji in kovači. S pretiranimi cenami večkrat onemogočajo kmetom popravila vozov in podkovanje konjev. Tudi to ovira obnavljanje. Dostikrat stoji voz brez haska, čeprav je potreben včasih tudi samo malenkostnega popravila. S takim ravnanjem ti delavci jemljejo čast mnogim prizadevnim, požrtvovalnim in zavednim delavcem po Dolenjski. Vzbujajo pa tudi nezaupanje kmetov do delavcev. Potrebno je odpravljati te napake s političnim delom in upravnimi ukrepi, krajevni ljudski odbori in odbori OF pa naj se tudi povežejo s sindikati in jim javijo potrebe zidarjev in tesarjev. Sindikati vodijo pregled nad delovnimi močmi v vsej Sloveniji in bodo to pomanjkanje s premeščanjem kadra vsaj delno nadoknadili. Zadružniki naj posebno grobe napake javljajo tudi oblastem.

Delna krivda pa leži tudi na onih kmetih, ki se »na tihem« dogovarjajo z delavci in jih preplačujejo. Te ljudi je treba razkrinkati. Revnejši sosed ne sme trpeti zaradi nerazumevanja bogatejšega.

Nekatere zadruge so ta vprašanja že rešila. Če zasledujemo delo teh zadrug, bomo opazili, da so bile te vedno najtesneje povezane k krajevnimi ljudskimi in OF odbori. Na sestankih so prepričali in dokazali delavcem, kako je potrebno sodelovanje s kmeti. Čim prej bo obnovljena kmečka hiša, toliko prej se bo kmet lahko bolj posvetil obdelovanju zemlje. Na ta način jim je uspelo organizirati delovne skupine, ki delajo tam, kjer je najbolj potrebno. Plačajo jih po uradno določenih mezdah. Kočevski okraj je n. pr. organiziral obnovitveno podjetje, v katero so vključeni delavci. S tem je bilo preprečeno šušmarstvo. Celotno okrožje pa si je zadalo nalogo, da bo skupno z OF odbori osnovalo delovne ekipe, ki bodo poleg že prej omenjenih prednosti delale še na akord. Vendar tudi tu ne bo uspeh popoln, če ne bodo dosegli vsestranskega sodelovanja. Tudi nekatera lesna podjetja se bodo morala ozirati na potrebe zidarjev pri obnovi. Lesna industrija »Impex« mnogokrat odtegne strokovne delavce od obnovitvenih del. V Ribnici je bil to tudi vzrok, da zadrugi ni uspelo organizirati 18 zidarjev v delovno skupino. Šli so sekat drva. Kadar dobe podjetja nujna naročila, hitijo z delom in se ne ozirajo, odkod pritegnejo delavce. S tem povzročajo pomanjkanje zidarjev in gradnja zaradi tega zaostaja. Gozdne uprave bi morale kontrolirati, koga in kako sprejmejo na delo, da ne bodo odtegovale zidarjev, ki so nujno potrebni, obnavljanju porušenih hiš. Tako bodo tudi one prispevale k hitrejši obnovi.

*

S tem, da je gradbeni material spet v prosti prodaji, se je pri zadružnikih pojavila nova, sicer neupravičena, skrb. Mislijo namreč, da tudi materiala, ki je v prosti prodaji, ne bo zadosti. — Okrožje je prevzelo nekaj opekarn, tako da bodo poleg drugih poljskih opekarn do konec leta še samo te skoraj zadostile potrebam po opeki. Opekarna v Račjem selu bo po dveh mesecih izdelala dnevno do 25.000 komadov zidakov in strešnikov. Trenutno pa gradijo še novo krožno peč, v kateri bodo nažgali tedensko 120.000 komadov. Letno bo ta opekarna naredila 5 milijonov opek. S tem načrtom odpade že precejšen del skrbi glede pomanjkanja opeke. Seveda pa bo potrebno, da zadruge predvidevajo svoje potrebe in si material pravočasno rezervirajo. Pri tem, kot tudi pri razdelitvi materiala, so se dosedaj večkrat dogajale napake. Te bodo odpravljene zopet z najožjim sodelovanjem odborov in tehničnih baz.

Posamezne zadruge so začele pravi lov za materialom. Pri tem nasedajo raznim posrednikom in jim blago tudi večkrat preplačujejo. Šoferji Gozdne uprave vozijo drva iz Suhe Krajine v Ljubljano. Izkoristili so sedanji položaj in prevažajo nazaj opeko; toda ubogi kmet jih mora za tako obratno vožnjo, ki je že itak plačana, podkupiti še s kako šunko ali s čim podobnim. Dosedaj ni še noben zadružnik prijavil primere nepoštenega posredništva ali podobnega izkoriščanja. Velik del odgovornosti, da se take stvari preprečijo, leži na njih samih.

Glede samega materiala morajo zadruge čimprej narediti načrte in ugotoviti, koliko ga bodo letos potrebovale. To blago morajo nato v opekarnah in tovarnah rezervirati in zaarati. Nič manj pa ni važno, da ugotove, kdo je krivo temu, da so n. pr. zadružniki zadruge v Novem mestu že lansko leto rezervirali in plačali opeko v ljubljanskih opekarn, pa je dosedaj še niso prejeli. Ista opekarna pa je pred dnevi dostavila vagon opeke nekemu kmetu iz Mačkovca, ki ni član zadruge. Zadružniki so začeli iskati stroje za izdelovanje strešne opeke. To sicer dokazuje, da imajo mnogo volje in nočejo odstopiti od letošnjega načrta, toda treba je tudi poiskati krivca, ki je povzročil, da zadružniki niso dobili naročene opeke.

Včasih opazimo pri gradnjah premajhno načrtnost, ki se kaže zlasti v tem, da marsikje ne grade tega, kar je najvažneje. V vasi trebanjskega okraja grade zadružniki okoli cerkve nov, lepo narejen zid. V vasi pa je porušenih precej hiš! Na Krškem si nekateri postavljajo nove ograje okoli hiš, sosed pa nima lesa, da bi si postavil strešni stol.

Gotovo ni pravilno, da stane cementni strešnik v Novem mestu 4.50 din, maksimirana cena je 3.50 din. So pa zadruge, kjer jih prodajajo tudi po 2.20 din. Odkod izvirajo pretirane cene? Najožje sodelovanje KLO in OF odborov bo najuspešnejši način, da bomo čim prej rešili vse probleme, ki se pojavljajo pri obnovi Dolenjske. Pretekli teden so v zvezi z načrtom, po katerem preidejo tehnične baze pod upravo okrajnih in okrožnih ljudskih odborov, osnovali v Novem mestu okrožno poslovno zvezo. Podobne zveze so organizirali v vseh okrajih. Tajniki zvez so vključeni v tehnične baze. Trenutno bo najvažnejša naloga tajnikov skrb za nabavljanje materiala. Vsak ukrep in izboljšanje v tej smeri bo zadružnikom okrepil njihovo voljo do obnavljanja in s tem še bolj pospešil obnovo.

Začetna dela na cesti Ljubljana - Vrhnika

Cesta Ljubljana-Vrhnika je del ceste Maribor-Trst, ki je poleg železnice Maribor-Trst najvažnejša prometna zveza Slovenije z Julijsko Krajino. Odveč bi bilo pisati o pomenu te ceste, ki se bo še znatno povečal, ko bo rešeno vprašanje Julijske Krajine in Trsta.

Naša ljudska oblast se je odločila, da v teku letošnjega in prihodnjega leta modernizira to cesto od Ljubljane do Planine. Za letos je v načrtu ureditev odseka Podsmreka-Vrhnika. Dela na tem odseku so se že pričela. Vodi jih državno gradbeno podjetje »Gradis«. Česar se stara Jugoslavija ni lotila v 23 letih, k temu je pristopila ljudska oblast v drugem letu svojega obstoja.

Za modernizacijo ceste Ljubljana—Planina je predvideno velikopotezno delo, ki po svoji obsežnosti ne bo mnogo zaostajalo za gradnjo proge Preserje-Borovnica, zlasti še, če računamo k temu delu tudi modernizacijo ceste Ljubljana-Ježica, ki istotako spada k cesti Maribor-Trst, in je prav tako že v teku. Delo na cesti Ljubljana-Vrhnika predstavlja trenutno drugo največje javno delo v Sloveniji.

Nova cesta bo betonirana približno tako, kakor cesta Ljubljana-Kranj. Široka bo 12.5 m. Cestišče bo široko 7.5 metra. Na vsaki strani bo po 1 m banketa, poleg tega pa bo še 3 m kolesarske poti. Cesta bo grajena za maksimalno hitrost 100 km na uro.

Odsek Podsmreka-Vrhnika je dolg 12 km. Po predvidenem načrtu bo trajalo delo na tem odseku 7 mesecev. V 7 mesecih nameravajo zbetonirati 12 km, dočim so svoječasno na cesti Ljubljana-Kranj potrebovali 2 leti za 10 km.

Za tako veliko delo so seveda potrebna tudi velika pripravljalna dela. To bomo razumeli, če pomislimo, da bodo na odseku Podsmreka-Vrhnika porabili okrog 80.000 kub. m gramoza in okrog 500 vagonov cementa. Dovoz materiala predstavlja glavni problem pri gradnji te ceste. Zato gradijo v Logu kar celo novo razkladalno železniško postajo, poleg tega pa bodo zgradili okrog 15 km ozkotirne proge, po kateri bodo razvažali material. Ta proga bo šla približno 6 km proti Vrhniki ter 9 km proti Podsmreki. Nakladalna postaja za gramoz je v Klečah pri Ljubljani. Razkladalna postaja v Logu bo zgrajena približno 4 m višje, kakor pa bo tekla ozkotirna železnica. Gramoz iz železniških vagonov se bo vsipal v silose, pod silosi pa bo speljana dvotirna ozkotirna proga, tako da se bo gramoz iz silosov vsipal kar direktno v vagončke. Taka mehanizacija je potrebna, če pomislimo, da bodo morali v treh mesecih razvoziti okrog 15.000 vagonov gramoza, kar pomeni, da bo treba naložiti in razložiti okrog tisoč kubičnih metrov gramoza dnevno.

Graditev železniške postaje ter ozkotirne proge je v polnem teku. Dva velika stroja zabijata v zemljo do 7 m dolge pilote, katerih bo za železniško postajo potrebno okrog 500. Stroj za zabijanje pilotov zabije do 7 m dolg pilot v 5 minutah, potem ko je pilot za to nameščen. To delo opravlja sedaj šest ljudi, dočim je nekdaj bilo za tako delo potrebno 16 ljudi. Uspeh tega dela v primeri z uspehom nekdaj je v razmerju 1:3. Istočasno, ko s piloti utrjujejo zemljišče za normalnotirno železnico, kopljejo poleg pilotov preko 4 m globok in približno istotako širok jarek, po katerem bo tekla dvotirna ozkotirna železnica. To delo opravljajo posebni plugi za planiranje, ki so nameščeni na goseničaste traktorje. Tak plug rije po zemlji in jo potiska pred seboj z močjo 125 konjskih sil.

S plugom za planiranje podirajo na vsem odseku Podsmreka-Vrhnika tudi sadno drevje, ki se mora odstraniti. Plug za planiranje odstrani v 10 minutah drevo s premerom 45 cm s koreninami vred. Za novo cesto bodo morali podreti tudi nekaj hiš in gospodarskih poslopij.

Pri delu na cesti Ljubljana-Vrhnika je sedaj zaposlenih okrog 350 delavcev. Trenutno se občuti pomanjkanje delavcev, toda njihovo število se stalno veča. Ko bodo dela povsem v teku, bo potrebnih okrog 1200 delavcev. Najavljenih je tudi 1000 mladincev iz Ljubljane, ki bodo pomagali pri graditvi ceste s prostovoljnim delom.

Glavno delavsko taborišče je urejeno na Logu. Tu je še stara baraka. Poleg nje so zgradili veliko novo barako, ki je grajena na najmodernejši način in je neprimerno boljša od stare. Nova baraka povsem ustreza higienskim predpisom. Ima več manjših sob, tako da delavci niso natrpani vsi v enem prostoru, temveč so razporejeni v majhnem številu po prijetnih, svetlih in zračnih sobah. Sobe so opremljene z električno razsvetljavo. Tudi oprema sob je popolnoma nova. Poskrbljeno je prav tako tudi za umivanje in kopanje. Zgraditi nameravajo še več takih barak. Poleg tega grade tudi moderno kuhinjo. Okrog 70 delavcev pa stanuje tudi na Brezovici v nekdanjem prosvetnem domu.

Delavci se hranijo v skupni kuhinji, ki pa je za sedaj še vedno le zasilno nameščena. Iz kuhinje razvažajo hrano po raznih odsekih z motornim tricikljem. Seveda pa bo potrebno urediti še marsikaj, da bo življenje delavcev tako, kakršno mora biti v novi ljudski državi. Predvsem bo potrebno urediti pranje perila. Poleg tega je potrebno organizirati ambulanto, ki naj bi razpolagala s kako sposobno bolničarko. Uvesti bo treba redne zdravniške preglede. Poskrbeti bo treba tudi za kulturne potrebe delavcev, za prvo silo vsaj toliko, da bodo delavci imeli na razpolago časopise. Trenutno so tudi težave s preskrbo cigaret in z nakupom raznih nujnih vsakdanjih stvari. Temu bi se dalo odpomoči na ta način, da bi se organizirala kantina, kjer bi bile na razpolago cigarete, časopisi ter razne druge potrebne vsakdanje stvari. Potrebno pa bo seveda še marsikaj.

Naloga množičnih organizacij v teh krajih je, da takoj priskočijo delavcem na pomoč v vseh ozirih, kjer je pomoč potrebna. Predvsem pa je seveda največ odvisno od delavcev samih, kako si bodo znali organizirati življenje. S skupnimi napori delavcev samih, množičnih organizacij v teh krajih ter oblasti se bo dalo urediti življenje delavcev in se mora urediti tako, da bodo delavci čutili, da so v novi Jugoslaviji že sedaj popolnoma drgačne razmere, kakor pa so bile nekdaj pri podobnih javnih delih.

Dva velika stroja zabijata v zemljo 7 metrov dolge pilote.

Zgradili bodo 15 km ozkotirne proge, po kateri bodo razvažali material.

Nova priprava za rezanje ozkih jermenov

V karlovški usnjarni »Pogon« v jermenarskem oddelku je zaposlen delavec Ivan Čadež. Med vojno so bili v tem oddelku uničeni stroji za rezanje ozkih jermenov. Doslej so delavci rezali jermene z roko. Da bi pospešil rezanje ozkih jermenov ter dosegel večji prihranek materiala, je Ivan Čadež izdelal precizno napravo za rezanje usnja. Na ta način je delo pospešeno za 2 in polkrat. Prej je bilo pri 77 kg usnja 33 kg odpadkov, zdaj jih je pa samo 6 do 10 kg. Zelo težavno delo, ki je terjalo mnogo časa, je bilo navijanje jermenov. Ivan Čadež in Marijan Žnidarič sta izdelala stroj, ki dvajsetkrat hitreje navija jermene.

Uspehi tovarne usnja »Runo« v Tržiču

Ta tovarna je v mesecu maju presegla proizvodni nalog za 22%. Proizvodne stroške je napram letošnjemu januarju zmanjšala za 19%. Pri vsem tem je štedila v uporabi pomožnih sredstev in znaša prihranek napram letu 1939 na žveplenem natriju 20%, na kromovih soleh 40%, na sodi 60%, na soli 50%, na žvepleni kislini 50%. Ta prihranek je tako visok, da se človeku, ki ne pozna današnjo mentaliteto naših delavcev, zdi kar neverjeten. Za delavce je po tolikih letih izžemavanja nastopil njihov čas, ko delajo v resnici v svojo korist in ne več za izkoriščevalce. Smisel delavcev za racionalizirano delo in njihova želja, da bi povečali svojo storilnost se pokazuje tudi v tem, da so napram letu 1939 izboljšali v januarju letošnjega leta delovne norme za 9%, v februarju, ki je štel samo 24 delovni dni, za 3%, v marcu 15%, v aprilu in maju pa za 29%.

V Zagrebu je ustanovljena postaja za prevoz paketov s kamioni

Te dni bo začela delovati postaja za prevoz paketov s kamioni, ki jo je ustanovilo avtomobilsko podjetje za Hrvatsko v Zagrebu. Prvi kamioni bodo vozili na progi Zagreb—Karlovac—Sušak v obeh smereh. Prednost te prevozne službe je v tem, da bodo blago prevzemali pri samih odpošiljateljih na domovih in ga dostavljali naslovljencem na dom. Nameravajo voziti tudi ponoči, tako da bodo kamioni z ribami, južnim sadjem in sočivjem ter z drugim lahko pokvarljivim blagom prispeli na trg v Zagreb, odnosno Sušak zgodaj zjutraj. Prevzemali bodo pošiljke v teži 50 do 600 kg, prevoznino bodo pa plačevali po tarifi, ki jo je predpisal Gospodarski svet. Vozni red bo objavljen pozneje. Določena je ustanovitev takšnih postaj tudi v drugih večjih krajih Ljudske republike Hrvatske.

Razvoj svilarstva v Ljudski republiki Hrvatski

V ljudski republiki Hrvatski deluje samo eno nadzorništvo za svilarstvo, in sicer v Osijeku. To je vsekakor premalo za to federalno edinico, zakaj nadzorništvo v Osijeku ne more imeti pregleda nad področji v Istri, Dalmaciji in Primorju, ker so te pokrajine preveč oddaljene. Obstoj te ustanove, ki je pripomogla s svojo pobudo ob podpori ljudskih oblasti, da je bilo posejano v tej pomladi 120 kg murvinega semena, kar znaša 40 milijonov semen, dokazuje potrebo ustanovitve novih nadzorništev. Če izmed 40 milijonov sadik ostane desetina, bomo dobili 4 milijone drevesc, kar pomeni, da bomo imeli v štirih letih bujne murvine žive meje in številna mlada drevesa. To bo pripomoglo razvoju svilarstva v naši državi. Do tedaj pa moramo usposobiti nove kadre gojiteljev svilopredjke, ki bodo s svojim delom pripomogli, da se bo naše svilarstvo čim lepše razvilo.

Tovarna celuloze na Vidmu pri Krškem je v maju producirala 11.5% več kot v aprilu

V mesecu maju letošnjega leta so v tej tovarni prekoračili proizvodni načrt za 11.5%. V lužilnici so si pri perilni peči prizadevali izboljšati kakovost kuhalnega luga in so povsem uspeli. Z zboljšanjem kakovosti kuhalnega luga so skrčili kuhanje celuloze v kuhalnikih, poboljšali kakovost celuloze in dosegli, da se jim sita in pregrevalne naprave počasneje zakalcijo. V stavbi za črpalke so začeli obnavljati črpalke. Pri kuhalnikih so skrajšali čas kuhanja celuloze od 22 ur na 15 ur. Dosegli so tudi, da je kuhanje enakomerno. V par dneh bodo uredili hladilno napravo. V pralnici so postavili lovilec snovi in s tem preprečili uhajanje staničnine v odvodne kanale. Lovilni stroj prestreže okrog 150 kg snovi dnevno. Pri izžemalnem stroju so uredili sortiranje celuloze, tako da bodo mogli delavca, ki je bil doslej zaposlen pri tem delu, porabiti na drugem mestu. Celuloza se bo, čim bodo gotove pregrade, sama sortirala, tako da bo potreben samo 1 delavec, ki bo že sortirano celulozo spravljal v bale. Pri izžemalnem stroju izdelata sedaj dve posadi 170—180 bal dnevno, medtem ko so prej tri posade izdelale po 60 bal celuloze na dan. Tudi se poslužujejo novega načina sušenja, ki je mnogo hitrejši, kot je bil stari način. V lesni čistilnici sta že dolgo let delali dve posadi. Les sta čistili tudi na roko z rezili. Sedaj so uvedli še tretjo posado. Tako je odpadlo ročno čiščenje lesa. V maju so producirali za 11.5% več celuloze kot v aprilu

Fizkulturni dan — dokaz, da je fizkultura last ljudskih množic!

Za izdajalca Radiča je bila glavna naloga borba proti Narodno-osvobodilni vojski, medtem ko je hodil k Nemcem na sestanke in prijetne razgovore

DEVETI DAN RAZPRAVE

Beograd, 18. junija. Razprava proti skupini izdajalcev in vojnih zločincev z Dražo Mihailovičem na čelu se je danes zjutraj začela z zaslševanjem enega izmed pomembnih četniških izdajalcev in zločincev — komandanta četniških sil v Bosni Rade Radiča. Zatožna klop, ki je bila pred dvema dnevoma prazna, se je pričela polniti z že zaslišanimi izdajalci. Obtoženi Mihailovič je lahko danes s svojega mesta poslušal demanti številnih svojih izpovedb, v katerih ni hotel biti dovolj jasen in določen. To sta prav tako lahko slišala tudi obtožena člana Centralnega nacionalnega komiteta Stevan Moljevič in Djura Vilovič, ki sta bila zaslišana včeraj.

Radič je človek brez šol. Sam pravi, da ne zna niti dobro pisati. Vendar je bil dober učenec svojega krvavega učitelja in gospodarja Draže Mihailoviča. Medtem, ko je obtoženi Mihailovič v svojem prizadevanju, da bi se obranil, največkrat zvračal vso odgovornost na svoje komandante, za tem pa pod težo dokazov vendarle priznaval dejstvo za dejstvom, obtoženi Rade Radič brani sebe in obtožuje svoje podrejene komandante in najbližje sodelavce.

Brani se in pravi, da mu niso dajali v podpis številnih aktov, ki govorijo o sodelovanju z okupatorji in ustaši. Občinstvo, ki je tudi danes napolnilo prostrano dvorano, z ironičnim smehom spremlja take in podobne izjave.

Radič je pričel svojo četniško kariero leta 1942, ko je na sektorju Tesliča v Bosni izdal svoj krajiški partizanski odred in v dogovoru z nekaterimi četniškimi komandanti organiziral četniško tolpo, ki je podlo napadla partizanski štab in bolnišnico v vasi Jošavki, pobila ranjene borce ter postrelila voditelje dr. Mladena Stojanoviča, Rajka Bosniča in druge.

Danes Radič ne samo da ne poskuša tajiti svojih zločinov, ampak se trudi, da bi našel zanje opravičilo. Skuša celo preslišati, da je bil za svoje izdajalsko delo nagrajen s funkcijo komandanta četniškega bataljona »Mrkonjić«.

Kot ostali četniški komandanti v Bosni, ki so izvršili izdajo pred njim, je tudi obtoženi Radič že leta 1942 pristopil k sklepanju zvez z ustaši, nato pa z Nemci. Tudi o tem nerad govori, toda končno vendar opisuje potek razgovorov ter podpis sporazuma, ki je bil sklenjen z ustaškim generalom Brozovičem v Banjaluki, s katerim se je dogovoril o skupni borbi proti partizanom pod poveljstvom poveljnika oboroženih sil NDH, pri čemer naj bi ustaši preskrbovali četnike s strelivom, jim dovoljevali, da se ranjeni četniki zdravijo v njihovih bolnišnicah itd.

Na vprašanje tožilca Miniča odgovarja obtoženec, da so imeli vsi četniki v Bosni podobne sporazume z ustaši. Na številnih sporazumih, ki mu jih prečita predsednik, se nahajajo tudi skupni podpisi ustaških in četniških komandantov ter ob zaključku ustaški »Za dom spremni!«

Rade Radič priznava sodelovanje z okupatorjem in pravi, da je Mihailovič odobraval njegovo delo

Leta 1944 se je Radič sestal z Dražo Mihailovičem v vasi Branjani v Srbiji v navzočnosti Moljeviča in drugih članov CNK. Ob tej priliki je podal poročilo o svojem dotedanjem delu.

Na vprašanje, če so oni odobrili njegovo delo, Radič odgovarja: »So.«

V nagrado za tako izdajalsko delo je bil obtoženi Radič postavljen za člana CNK ter odlikovan s Karadjordjevo zvezdo. Radič priznava, da je sklepal sporazume tudi z Nemci. Leta 1943 je v Banjaluki sklenil sporazum z Nemci za borbo proti NOV in POJ.

Iz dokumentov, ki jih je prečital predsednik, je jasno razvidno, da je Radič vršil krvavo in zločinsko delo. V nekem poročilu pravi obtoženec, da je šlo Nemcem za to, da se držijo položaji nasproti vasi Čeliće, da tako komunisti ne bi prodrli proti Banjaluki; zaradi tega daje četniškim odredom nalog, da ostanejo še vnaprej v sporazumu z Nemci, ki so obljubili polno sodelovanje v borbi proti komunistom.

Tudi številni drugi dokumenti, ki jih je Radič lastnoročno podpisal, govorijo o sodelovanju z okupatorjem. Radič tega ne bi rad odkrito priznal kot svoje sodelovanje, ampak poskuša to krivdo zvrniti na svoje podrejene starešine, kljub temu, da priznava svoje podpise na originalnih dokumentih.

Na vprašanje predsednika, ali se čuti krivega, obtoženi Radič odgovarja, da bo to ugotovilo sodišče.

Na vprašanje, kdaj je prišlo do prekinitve sodelovanja med partizani in četniki, pravi obtoženec, da je do te prekinitve prišlo leta 1941 v novembru ali decembru. Znano mu je, da so četniki napadli neko partizansko bolnišnico. Ta napad je izvedel Dušan Novakovič z nekim Djuričem in Moravcem. Rekli so mu, da so ubili dva ali tri ranjene partizane in da je ob tej priliki našel smrt zdravnik partizanske bolnišnice dr. Mladen Stojanovič. Radič pravi, da do 1. aprila ni zavzemal nobenega položaja, takrat so ga pa zvolili za komandanta četniškega bataljona »Mrkonjić«. Komandant bosanskih četnikov je postal konec junija ali v začetku julija 1942. Njegov načelnik štaba je bil Vukašin Marčetič, pomočnik pa Mirko Topič, poročnik, po poklicu učitelj. V štabu so poleg tega bili — za zrmanjski odred Brane Lazičič, za Mišiča je vstopil neki Zec, za Tešanoviča pa Mirko Džombič. Takrat se je vodila odkrita borba s partizani. Prvi sporazum z ustaši, Nemci in hrvatskimi domobranci je — kot pravi — sklenil Drenovič menda v mesecu marcu 1942. Nato je sklenil sporazum Vukašin Marčetič, končno pa Laza Tešanovič. Sporazum so sklenili s generalom Brozovičem. Za tem je obtoženec dobil pismo s strani popa Sava Božiča. Takrat sta odšla iz njegovega odreda dva četnika v Banjaluko k generalu Brozoviču, kjer so sklenili ustni sporazum. To je bilo med 25. majem in 1. junijem.

Četniki so se obvezali, da priznajo NDH

Otoženec priznava, da je 8. ali 9. junija v Banjaluki osebno sklenil sporazum z generalom Brozovičem, ki je bil takrat — po njegovih besedah — domobranski polkovnik. Ta sporazum je predvideval sodelovanje za borbo proti NOV. Četniški komandanti so se obvezali, da bodo sodelovali pri razbijanju in uničevanju NOV.

Tožilec: »Ali ste se vi, četniki v Bosni, sporazumeli z NDH?«

Predsednik: »Glejte, tožilstvo je tu priložilo neko pogodbo. (Čita.) Vukašin Marčetič, nadsatnik bivše jugoslovanske vojske, sedaj komandant četniškega polka »Manjača«, Jovan Mišič, narednik b. jug. vojske — komandant prvega bataljona četniškega polka »Manjača«, Savanovič Peter, komandant četrte čete, Drenovič Uroš, satnik b. jug vojske — učitelj po poklicu komandant četniškega bataljona »Kočič« — s strani predstavnikov hrvatskih državnih oblasti pa: veliki župan, general Brozovič Ivan, polkovnik Novak Viktor, komandant tretjega hrvatskega polka v Banjaluki in stožernik Beljan Mirko so sklenili sporazum. V teku razgovorov smo ugotovili... — torej so sklenili pogodbo — 1. Pripadniki četniških odredov na področju Ključ—Vakus—reka Vrbas do Banjaluke priznavajo vrhovnost NDH in kot pripadniki NDH izjavljajo privrženost in vdanost NDH. 2., 3. in 4.: Četniški odredi pristavljajo naslednjo pripombo: Četniki z ozrenjskega področja ohranjajo upravo svojih občin: v zvezi s hrvatskimi oboroženimi silami prostovoljno sodelujejo pri razbijanju in uničevanju komunističnih tolp in v ta namen obdržijo orožje.«

Obtoženec: »To sta naredila Drenovič in Tešanovič.«

Predsednik čita dalje: »Četniški odredi lahko izvajajo samostojne nujno potrebne akcije krajevnega značaja na tem ozemlju ter bodo pravočasno obvestili komandanta oboroženih sil. Potrebno strelivo za sodelovanje v akcijah se bo izdajalo četniškim odredom in drugim odredom oboroženih sil. Četniški odredi se preko svojih predstavnikov obvezujejo, da bodo pri urejanju splošnih razmer vsestransko podprli državno oblast NDH. Zgornje odredbe stopajo v veljavo takoj po podpisu. V Banjaluki, 23. maja 1942. — Veliki župan župe Sana — Luka dr. Gvozdič ustaški stožernik komandant banjaluškega okrožja Brozovič Ivan, s četniške strani pa Tešanovič, Tesič in drugi. — Glejte, spet pogodba o priznanju vrhovnosti NDH! — (Čita dalje dokument): ... ko bo prenehala potreba za zadrževanje orožja med četniškimi odredi, ga bodo izročili hrvatskim državnim oblastem proti nagradi, ki bo določena. V kolikor bi položaj zahteval, bo hrvatska državna oblast izdajala četnikom ugodnosti — da se bodo tisti četniki, ki bi bili ranjeni v borbi s partizani, zdravili v bolnišnicah in ambulantah kot ostali pripadniki oboroženih sil NDH.«

Tožilec: »Ali je to pogodba, ki jo je sklenil Radič?«

Predsednik čita dalje: »... 8. Pripadnikom četniških odredov se bo priznala nagrada in odlikovanja, v kolikor bi se izkazali v borbi proti partizanom. — Slede podpisi. — Veliki župan Milan Radovič, komandant četrte pehotne divizije Bogdan Majetič in ustaški podpolkovnik Ivan Sojac, za ozrenjski odred pa Božič, načelnik štaba in drugi. — Torej Drenovič, Tesič, Božič in Arnavtovič! In sicer pismeno, ne pa, kot ste malo prej rekli.«

Obtoženec: »Prosim.«

Predsednik: »Glejte vašo pismeno pogodbo. Razen tega je v zapisniku rečeno (čita): Zapisnik, sestavljen v veliki župi Sana-Luka med predstavniki državnih oblasti NDH na eni strani in med komandantom četniških odredov Radoslavom Radičem na drugi strani.«

Tožilec: »Kdo je bil izmed ustašev?«

Obtoženec: »Mirko Beljan, ustaški stožernik.«

O svojem delu je Radič obveščal Mihailoviča in Nacionalni komitet

Predsednik: **»Kako ste prvič dobili zvezo z Dražo Mihailovičem?«**

Obtoženec odgovarja, da so poslali na koncu julija ali na začetku avgusta neko pismo Draži Mihailoviču po kurirjih. Tam so našli nekega kapetana Račiča. V pismu so javljali, da so se četniki organizirali v Srednji Bosni, ter zahtevali navodil in oficirjev. Mihailoviča so obvestili o sklenjenih sporazumih.

Na to pismo je Račič odgovoril: »Kar ste naredili, je dobro, toda pazite se, da vas Hrvati ne prevarajo. Pripravite se, da izvedete mobilizacijo. Kar se tiče borbe s partizani, je dobro. V kratkem bomo dobili orožje, ki bo prišlo z letali iz Anglije.« Za tem so odgovorili na Račičevo pismo in zahtevali radijsko postajo. Račič jim je odgovoril, da naj pošljejo nekoga po postajo.

Na vprašanje, kdaj je prišel k njemu Vranješević, obtoženec odgovarja, da se je z Vranješevičem sešel v Trebavi meseca septembra. Vranješević mu je rekel, da ga je Mihailovič poslal v Bosansko Krajino, da organizira četnike. Obtoženec se je z Mihailovičem prvič sestal v Branjanih leta 1944. Zanika pa, da bi imel zvezo z Dražo Mihailovičem že prej. V oktobru 1944 je prišel k njemu Bora Mitranovič in ostal vse dotlej, ko je bil obtoženec odstavljen s položaja. Mitranovič je govoril v imenu vrhovne komande Draže Mihailoviča.

Na vprašanje, ali se je Mitranovič strinjal s tem, da se vzdržujejo stiki z okupatorjem, obtoženec pravi, da je imel v mesecu marcu še sestanek z Nemci. Nemci so zahtevali, da pridejo vsi komandanti na razgovor. Navodilo o »taktiziranju« glede NDH in Nemcev so dobili od Ostojiča. Ostojič je odobraval njegovo delo. Na sestanku z Dražo Mihailovičem v Pranjanih se je z njim prav malo razgovarjal, ker je, kakor pravi, bil Draža slabo razpoložen. Tam je bilo tudi več članov centralnega nacionalnega komiteta, kakor Kujundžič, Moljevič, Mulalič in drugi. Obtoženec jih je obvestil o sporazumu, ki ga je sklenil z NDH in poročal o celotnem delu tudi Draži Mihailoviču, Moljeviču in nacionalnemu komitetu. Ob tej priliki je bil postavljen za člana centralnega nacionalnega komiteta.

Vsi Radičevi oddelki so sodelovali v borbah proti NOV

Nato zastavi predsednik naslednje vprašanje:

»Ali so vaši četniški oddelki aktivno sodelovali z ustaši, domobranci in Nemci v borbi proti Narodno osvobodilni vojski?«

Obtoženec se izogiblje jasnemu odgovoru in pravi: »Morda je kdo sodeloval.«

»Ali so oddelki pod vašim poveljstvom sodelovali z ustaši in Nemci?«

»Borili smo se proti partizanom,« priznava obtoženec, ne pa pod nemškim poveljstvom.

Na vprašanje predsednika potrdi obtoženec, da so sodelovali v borbi proti partizanom skupno z Nemci in ustaši, med katerimi so mu najbolj znani Vukašin, Marsetič, Uroš, Drenovič in drugi.

Predsednik čita originalno povelje, ki ga je podpisal obtoženec 18. decembra 1942. Poleg obtoženca je povelje podpisal še načelnik štaba major Vranješević. Povelje so poslali Dušanu Novakoviču. Med drugim je v tem povelju rečeno: »Nemcem je na tem, da se obdrži položaj Čelinci, da tako komunisti ne morejo prodreti do Banjaluke — naš interes pa je, da komunisti ne prodrejo do Prnjavorja in Potočanina. Ostani še nadalje v sporazumu z Nemci. Zjutraj sem bil na nemškem poveljstvu v Derventi, in Nemci so mi obljubili popolno pomoč v borbi s komunisti.

Z vero v boga, za kralja in domovino.« (Smeh v dvorani.)

Poslušalci, ki so iz vseh krajev Jugoslavije prišli na razpravo proti Draži Mihailoviću in soobtožencem, so žive priče njegovega narodnega izdajstva in strašnih zločinov njegovih četniških tolp. Milica Opačić, mati narodnega heroja Stevana Opačića, med odmorom pripoveduje domačim in tujim novinarjem, da so Mihailovićevi četniki pod komando popa Djujića, ki je sedaj nekje v Italiji, v 10 dneh v okolici Knina z noži poklali nad 6000 ljudi. Od njene družine so jih zaklali 14, ji zažgali hišo, potem pa s krvavimi noži vrezali v oreh pred hišo svoje geslo: »Gde ne vole krune Petra kralja, tamo klati i paliti valja!«

Vranjevič je pri zaslišanju potrdil sodelovanje četniških oddelkov z Nemci

Ko je bilo končano zasliševanje Radiča, so v dvorano pripeljali Vranješeviča.

Na vprašanje predsednika je obtoženec izjavil, da je razumel obtožnico in da se čuti krivega. Obtoženi Vranješević se je oktobra 1941. leta kot major bivše jugoslovanske vojske stavil na razpolago Nediću, ki je registriral oficirje, ki bi želeli vstopiti v službo. Četudi mu je bilo znano, da Nedić odkrito sodeluje z Nemci in da je v zahodni Srbiji izbruhnila vstaja proti okupatorju, je Vranješević sprejel službo v tako imenovani Nedićevi »rešilni vojski«.

»Koga naj bi ta vojska rešila?«

»Rečeno je bilo, naj bi rešila srbski narod,« pravi obtoženec.

»Pred kom?«

»Pred vstajniki.«

Predsednik vpraša: »Ali so ti zakrivili pokolj v Kraljevu, Čačku, Mačvi itd? Kdo ga je zakrivil?«

»Nemci.«

»Ali je ta vojska služila okupatorju?«

»Da, služila je.«

»Ali je služila Nedićeva žandarmerija okupatorju?«

»Služila mu je.«

Četudi je obtožencu bilo vse to znano, četudi je vedel, da Nedićevi žandarji skupno z Nemci delajo v Beogradu in na terenu po Srbiji, da se borijo proti partizanom, je obtoženec kljub temu ostal v službi izdajalca Nedića, od koder je pozneje na povelje vrhovne komande Draže Mihailovića odšel v Bosansko Krajino. Skupno z njim sta odšla tudi Stevan Botič z radiooddajno postajo in kapetan Bora Mitranovič. Ko je prispel na mesto, se je javil komandantu četniških oddelkov za Bosno, ki mu je poveril funkcijo poveljnika na Manjaci, kjer so bile v teku operacije proti partizanom. Nemci so držali en del fronte, drugi del pa četniki. Malo in Veliko Gredo pa so držali domobranci.

»Kako je prišlo do tega sodelovanja?«

»Ko sem prišel na teren, sem našel tako stanje: poklical sem načelnika štaba poročnika Vukašina Marcetića in ga vprašal, zakaj tako delajo. Odgovoril je, da se to godi na temelju sporazuma, ki je sklenjen med posameznimi komandanti oddelkov z domobranci, Nemci itd.«

Obtoženec je trikrat vodil operacije, in to na Ljubinski planini, na položaju »Ali je to popolno sodelovanje četnikov z Nemci v borbi proti partizanom?«

Obtoženec se opravičuje: »Tedaj sem bil bolan.« (Smeh v dvorani.)

»Ali niso bili bolni tudi posamezni oddelki in čete ter poveljniki?« pristavlja predsednik in čita prošnjo obtoženca, pisano 13. januarja 1943, v kateri prosi za 26.000 nabojev za puške »Mauser cal. 79«, 4000 nabojev za puške »Manlicher cal. S«, 4000 nabojev za francosko tronabojno puško, ročne granate, metalce min in ostalo municijo.

»Ali ste s takim delom izdajali narod in domovino,« vpraša predsednik.

»Priznavam, da sem delal napake.«

»Zakaj ste se združili s tistimi, ki so ščuvali Srbe proti Srbom partizanom. Ali to ni izdaja srbskega naroda — izdaja Jugoslavije.?«

Obtoženec: »Imenujte to izdajo — imenujte me izdajalca za tisto, kar sem delal; naj pove sodišče svoje. Toda mi smo imeli ob Vrbasu 1900 oboroženih ljudi, v 5 ali 6 mesecih pa je bilo tam okoli 30.000 ustašev in Nemcev.«

»Ali so se partizani borili proti tem 30.000?«

»Da.«

»Partizani so se borili ne samo proti ustašem in Nemcem, ampak tudi proti vam, ko ste jim sporazumno z ustaši in Nemci vpadli v hrbet, hoteč na ta način zatreti osvobodilno gibanje naših narodov.«

Vranjevič eden izmed organizatorjev »črnih trojk«

Predsednik čita Vranješevićev ukaz za uničenje partizanskih simpatizerjev. Četniški odredi so imeli nalogo slediti nemški ofenzivi. Komandanti korpusov so formirali leteče bataljone, ki naj bi uničevali partizanske oddelke. Obtoženec je prav tako izdal naredbo osnovati »črne trojke«. V tej naredbi je rečeno: »Na povelje gospoda ministra za vojsko in mornarico, načelnika štaba vrhovnega poveljstva, naj se pod črko »Z« stavijo vsi simpatizerji komune in tisti, ki se vračajo iz partizanskih vrst z ali brez orožja. Bolje je napraviti to danes, kakor pa, da bi imeli pozneje opravka z raznimi tipi. V naredbi komandantu Bosanske Krajine je rečeno: »Zapovedujem likvidacijo vseh tistih, ki se borijo proti naši organizaciji z ali brez orožja. Popuščali smo dovolj. Zapovedujem, da se likvidirajo vsi simpatizerji partizanov. Opozarjam, da je treba posvečati posebno pozornost ženskam.«

V drugem povelju obtoženca Vranješevića, ki ga je predsednik prav tako prečital, je govora o zbiranju podatkov, ki se nanašajo na gibanje posameznih oddelkov Narodnoosvobodilne vojske in o nameščanju nemških radio postaj.

»Ali ste po osvoboditvi večjega dela Jugoslavije izdajali svojim petorkam v osvobojenih krajih povelja, da napadajo prometne zveze, vršijo uboje in organizirajo različne diverzantske akcije?«

»Da. Zato sem dobil posebno povelje.«

»Ali ste dobivali povelja?«

»Da.«

»Od kod?«

»Od vrhovnega poveljstva — osebno od generala Mihailoviča.«

»Kako so se glasila povelja?«

»Dobil sem pismeno povelje, ki se je glasilo takole: Vsakdo naj v svoji brigadi organizira trojke in petorke, ki bodo imele nalogo, da vršijo sabotaže, rušijo prometne zveze, razstreljujejo, lovijo kurirje in ovirajo vzpostavitev oblasti, reda in miru.«

»Ali je bilo to pismeno ali ustmeno?«

»To je bilo pismeno s podpisom generala Draže Mihailoviča. Ko smo se pa aprila meseca sestali, je Mihailović to povelje osebno ponovil.«

Predsednik se je tedaj obrnil h glavnemu obtožencu:

»Obtoženi Mihailović, prosim vas, vstanite. Ali ste slišali izpoved Vranješevića?«

Obtoženi Mihailović: »Ne, nisem slišal ničesar.«

»Pravi, da ste izdali povelje...« ponovi predsednik izjavo Vranješevića.

Obtoženi Mihailović izjavlja: »Tako povelje ne obstaja.«

Obtoženi Vranješević: »To morem potrditi pred očmi Mihailovića: Obstaja povelje, naj se formirajo trojke in petorke, ki bodo skrbele za disciplino po bataljonih, da se ti ne bi razsipali.«

Obtoženi Mihailović uporno vztraja pri trditvi, češ da tako povelje sploh ni obstajalo.

Predsednik: »Niti ustmeno, niti pismeno?«

Mihailović že tretjič vztraja pri svoji trditvi in izjavlja, da ni izdal takega povelja.

Obtoženi Vranješević se je obrnil k obtoženemu Mihailoviću in rekel: »Dobil sem od vas osebno pismeno in ustmeno povelje za sestavo trojk.«

Mihailović oporeka.

Predsednik Mihailoviću: »Ali je to točno, kar vam je rekel?«

Obtoženec: »Ne, ne verjamem, se ne spominjam.«

Predsednik ugotavlja: »Med obtožencema Mihailovićem in Vranješevićem je prišlo do nesporazuma in vsak izmed njiju vztraja na svojem stališču.«

Tožilec Vranješeviću: »Ali se dobro spominjate, kdaj je to bilo, ali je že dolgo od tega?«

Obtoženec: »Dobro se spominjam.«

Tožilec: »Mihailović tega ne prizna? Morda noče priznati, morda se ne spominja — najbrž je izgubil iz spomina.«

Obtoženec Vranješević pravi: »Lahko trdim tisto, kar sem dobil.«

Predsednik vpraša: »Ste si gotovi tega?«

Obtoženec: »Seveda.«

Predsednik: »Ali ste to slišali iz njegovih ust?«

Obtoženec: »Z drugimi se nisem sestajal.«

Potem ko je predsednik stavil obtožencu vprašanje, kdaj je bila uradna kapitulacija Nemčije, je navedel nekaj primerov, iz katerih je razvidno, da so četniške tolpe in ostanki »črnih trojk« še tudi po osvoboditvi hotele nadaljevati s teroriziranjem prebivalstva.

Tožilec: »Ali ste za take akcije dobili povelje od Mihailovića?«

Obtoženec: »Malo poprej sem izjavil, da sem dobil tako povelje in da mi je bilo rečeno, naj še nadalje ostanem v zvezi z vrhovnim poveljnikom.«

Na vprašanje zagovornika, kaj ga je vodilo v Bosno, je obtoženec izjavil, da je to napravil zaradi tega, ker je Bosna bila »obglavljena«. V Bosni je ostal pri Dangiću, kjer se je mudil vse do aretacije. Kot načelnik štaba obtoženec ni mogel dajati smernic, ampak samo nasvete. Glede odredbe s famozno črko Z pravi, da je bil tu samo posredovalec. Zagovorniki so si pri teh vprašanjih očividno prizadevali zmanjšati odgovornost Vranješeviča, ki je vse odkrito in jasno priznal.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Četniki so imeli z ustaši dogovor, ki jim je jamčil nemoteno bivanje na ozemlju NDH

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ko se je končalo zaslišev anje Vranješevića, se je predsednik obrnil k obtoženemu Mihailoviću z vprašanjem:

»Ali so Moljević, Vašić in Zujović predstavljali politično vodstvo organizacije v času, ko se je on nahajal v Lipovu?«

»Predstavljali so ga skupno s političnim delom organizacije v Beogradu, ki jo je vodil Vujanac.«

»Ali ste vi to politično vodstvo seznanjali z vsemi depešami političnega značaja in s terena?«

»Tedaj, ko smo se nahajali skupaj, posebno v Lipovu, smo te depeše čitali skupno.«

Depeše smo sprejemali v dveh izvodih, od katerih je enega dobival šef komtieja Vasić. Depeše iz notranjosti je proučeval sam Mihailović s pomočnikom. Toda Vašić je vedel za to.«

Na nadaljnja vprašanja predsednika je obtoženi Mihailović izjavil, da ni skrival ničesar pred Vašićem. Zujovićem in Moljevićem. Dragiša Vašić je vedel za vse. Vedel je, da se je Moljević bavil z vprašanji Bosne in statistike. Glavno vprašanje je bilo, kako bi se naj po osvoboditvi izvršila razdelitev med Hrvatsko in Srbijo. Ko je prišel Bjelanić do tega vprašanja, so vsi sodelovali. Politično linijo za Hrvatsko je vodil Mihailović s pomočjo Vašića.

»Ali so proglasi, ki jih je objavljalo vaše časopisje, bili rezultati skupnega dela vas vseh?«

»To smo delali skupno, v kolikor sem pač mogel biti pri tem navzoč. Vašić je bil v posameznih vprašanjih zelo samosvoj. Pretil je, da bo pobil vse politike. Moljević se je boril proti temu.«

»Al iso člani Izvršnega odbora vedeli za celotno delo?«

»V kolikor jih je pač zanimalo, vsakdo ga je lahko spoznal.«

»Kakšni odnošaji so vladali med CNK in vrhovnim poveljstvom?«

»To sta bili dve paralelni organizaciji.«

»Ali se je moglo dogoditi, da bi vrhovno poveljstvo napravilo kaj proti volji izvršnega odbora in obratno?«

»Takih primerov ni bilo.«

»Ali je točno, kar govorite?«

»Mislim, da je.«

»Ali lahko ponovite isto iz oči v oči obtožencu Moljeviću?«

»Lahko.

Nato sledi dialog med Mihailovićem in Moljevićem.

Obtoženi Moljević: »V bistvu je vse točno, je samo nekaj relativnih pomanjkljivosti. Ena glede vojaških akcij, za katere se jaz nisem zanimal, ker nisem vojak.«

Obtoženi Mihailović vpade v besedo: »To je točno, poslednje je bilo delo Vašića, ki se je smatral za vašega naslednika. Moljević se ni razumel na vojaške operacije.«

Predsednik: »Ali ste ga seznanjali s tem?«

Obtoženi Mihailović: »Dajali smo mu poročila, če jih je pa čital, ne vem.«

Obtoženi Moljević: »Pri reševanju vprašanj praktične politike se nisem udejstvoval, ampak sem delal pri vprašanjih konstitucijske politike, ki se je nanašala na vprašanja glede ureditve države, sestavljal sem proglase za muslimane, Hrvate ter delavce in nameščence ;to sem vršil jaz in ne Vašić.«

Tožilec: »Ali ni to praktična politika?«

Obtoženi Moljević: »Ne Vašić, ne Zujović, ampak jaz sem vam predlagal v podpis in vi ste podpisovali.«

Obtoženi Mihailović: »Točno. Toda jaz sem tedaj Moljeviću veliko zaupal.«

S tem je bil končan dialog med Mihailovićem in obtožencem Moljevićem. Oba sta ostala pri svojih izpovedih, tako kakor je zabeleženo v stenogramih. Današnja razprava je bila prekinjena, nadaljevala se bo jutri ob 7. uri.

Pedagoški tečaj v Slovenskih Konjicah

Med drugimi težavami, s katerimi se je moralo boriti naše šolstvo po osvoboditvi, je bilo tudi pomanjkanje učnih moči. Pred vojno smo imeli v Sloveniji 4384 učiteljev. Od teh jih je med okupacijo mnogo umrlo, več sto jih je padlo ali pa so postali žrtve okupatorjevega nasilja, precej pa jih je odšlo v druge poklice, predvsem v politično-upravno službo. Poleg tega pa so se nekateri učitelji so sodelovanjem z okupatorjem tako kompromitirali, da niso mogli biti več nameščeni.

Da bi se vzgojilo zadostno število novih učiteljev, je ministrstvo za prosveto takoj po osvoboditvi organiziralo pedagoške tečaje, kakršni so se že 1944. leta vršili na osvobojenem ozemlju Bele Krajine. Naloga teh tečajev je, da v čim krajšem času gojenci dobe potrebno osnovno znanje, nakar nastopijo službo kot učiteljski pripravniki. Svoje usposabljanje nadaljujejo med počitnicami, in sicer tako, da v prvem letu obiskujejo prvi dopolnilni tečaj, drugo leto drugi, tretje leto pa opravijo učiteljsko maturo. Doslej je bilo že 15 takih tečajev, na katerih smo dobili 837 učiteljskih pripravnikov, 4 tečaji pa se še vrše. Gojenci prejšnjih tečajev, ki so že nameščeni ,so dokazali, da popolnoma ustrezajo svoji nalogi in da smo z njimi dobili prav dobre učitelje.

V Slovenskih Konjicah se vrši že tretji mesec takšen pedagoški tečaj ministrstva za prosveto, katerega obiskuje 115 tovarišev in tovarišic iz vseh krajev Slovenije. Ti gojenci bodo julija imeli zaključne izpite, nakar bodo vsi skupno odšli na delo k gradnji »Mladinske proge« Brčko—Banovići, jeseni pa bodo že vsi nameščeni kot učiteljski pripravniki.

Na tečaju pričnejo s svojim delom že zelo zgodaj. Ob 5. uri imajo telovadbo, nato se dve uri pripravljajo na predavanja, ki se vrše vse dopoldne, popoldne pa predavajo gojenci sami. Na ta način skupno ponove predelano snov, obenem pa dobivajo od predavateljev pojasnila na vprašanja, ki so jim nejasna. Večerni program je posvečen političnim uram. Dvakrat tedensko predelajo na skupnih sestankih politično dogajanje doma in v svetu, ostale dneve pa se vrše politične ure po krožkih.

Snov tečaja je tako razdeljena, da gojenci na zgoščen, a razumljiv način dobe osnovo za svoje poklicno delo. Na tečaju predelavajo vzgojeslovje, otroško psihologijo in psihološka načela. Druga skupina predmetov ima nalogo, dati tečajnikom politično trdnost. Gojenci dobe tako smernice za politično delo, saj je učitelj tisti, ki ima največ stika z ljudstvom.

Svoj prosti čas uporabljajo gojenci za kulturno-prosvetno delo. Vsako nedeljo odidejo v skupinah v okoliške kraje in se tako praktično pripravljajo na svoj poklic. Učitelj na vasi mora biti iniciator in organizator ne samo kulturnega, temveč tudi političnega življenja ter mora biti ljudem najboljši tovariš. Z obiski na terenu se naši bodoči vzgojitelji spoznavajo s težavami in problemi posameznih krajev in se uče praktično reševati te probleme.

Gojenci pegadoškega tečaja v Slovenskih Konjicah so obiskali že skoraj vse sosednje vasi, tako Skomarje, Žreče, Št. Jernej, Sv. Kunigundo, Stranice, Loče, Kot, Oplotnico in druge. Pri teh obiskih so ljudem tolmačili različna vprašanja, tako zakon o ljudskih odborih, jim razlagali davčne predpise, ob popoldnevih pa so se skupno s prebivalci vasi zbrali pri kulturnih prireditvah. Ljudje so bili teh obiskov veseli in so želeli, da bi jih tečajniki še večkrat obiskali.

Ko bodo zaključeni sedanji pedagoški tečaji, bomo spet dobili okrog 300 učiteljskih pripravnikov. Skupno je bilo usposobljenih v pedagoških tečajih okrog 1200 učiteljskih moči. Tako bomo lahko izpolnili vrzeli, ki so nastale v teku vojno med našim učiteljskim kadrom ter povzročile občutno pomanjkanje učnih moči na naših osnovnih šolah. Pedagoški tečaji bodo s tem v glavnem dovršili svojo nalogo, vzgoja novih učiteljskih kadrov pa se bo odslej mogla vršiti v okviru rednih učiteljišč.

Tečajniki pedagoškega tečaja v Slovenskih Konjicah pomagajo pri zasipavanju protitankovskih jarkov.

Emigrantska vlada v Londonu je v brzojavkah odobravala Mihailovičevo sodelovanje z okupatorjem

Beograd, 19. junija. Posebni dopisnik »Ljudske pravice« poroča:

Vojni senat je danes zaslišal obtoženega Glišića, zagovorniki odsotnih obtožencev pa so že zaslišanim obtožencem stavili razna vprašanja. Deseti dan razprave je bil poln neumestnih predlogov in provokacijskih vprašanj nekaterih branilcev. Kot je javni tožilec že zadnjič naglasil, so vsi poslušalci tudi danes imeli vtis, da hočejo nekateri odvetniki otežkočati delo sodišča in zavlačevati proces. Obramba obtoženih namreč prehaja že na obrambo zločinov in nekaterih oseb, ki sicer ne sedijo na zatožni klopi v Topčideru...

Mihailovićev branilec Joksimović je pred zaslišanjem obtoženega Glišića znova predlagal, naj sodišče pokliče in kot priče zasliši devet ameriških letalcev. Ko ga je predsednik vprašal za njihove naslove in poklice, je branilec odgovoril, da jih bo naknadno predložil, če pa tega ne bo storil, prosi sodišče, naj preko ameriškega poslaništva v Beogradu prosi za naslove teh prič. Predsednik ga je opozoril, da je to nepopoln predlog, kakršnega se sodišču ne more predlagati in prosi javnega tožilca, naj se izjasni o tem predlogu obrambe.

Javni tožilec je najprej izrazil svoje začudenje, da gospod Joksimović ponavlja predlog, ki je identičen predlogu, ki ga je stavil pred nekaj dnevi. Vprašal ga je, ali morejo priče iz inozemstva pričati in pobijati dejstva, ki jih podpira na stotine pisanih dokumentov, ali morejo inozemske priče pobijati priznanja samega obtoženega Mihailovića, s katerim je neizpodbitno dokazano njegovo sodelovanje z okupatorji. Predsednik ga je prekinil in vprašal, da li praktično nasprotuje temu predlogu.

Javni tožilec je izjavil, da nasprotuje predlogu in nadaljeval: »Povedati moram še to, da gospodje, katere je gospod Joksimović predlagal, naj bi jih sodišče zaslišalo kot priče niso bili pri štabu obtoženega Mihailovića od leta 1941., kar z gotovostjo vem iz dokaznega materiala. Med njimi je tudi Musulin, katerega sestra je Fotićeva tajnica. Tukaj morem odkrito reči, da je on eden najbližjih sodelavcev obtoženega Fotića v razpihovanju kampanje proti narodom Jugoslavije med okupacijo. O drugih pričah mi ni potrebno, da se izjasnim. Želim pristaviti samo to, da predlog branilca Joksimovića ni niti precizen, niti popoln, niti ne določa časa, v katerem je kdo od prič bil v štabu Draže Mihailovića. Nadalje ni povedano ničesar o tem, o katerih okolnostih naj bi omenjeni pričali. Iz vseh teh razlogov nasprotujem predlogu branilca Joksimovića in smatram predlog za neumesten, posebno, ker je le ponavljanje prejšnjega predloga s to razliko, da so sedaj predlagane samo druge osebe.«

Nato je predsednik vprašal obtoženega Glišića Miloša, aktivnega kapetana bivše jugoslovanske vojske, ali se smatra za krivega. Obtoženec zanika krivdo in na nadaljnja vprašanja predsednika odkrito priznava, da se je že 1941. leta pridružil Mihailovićevim četnikom, vodil četniški napad na Užičko Požego in Užice, za katerega je dal povelje sam Mihailović. Pozneje se je po Mihailovićevem nalogu s svojim četniškim odredom »legaliziral«. Kot Mihailovićev in Nedićev sluga je vodil številne četniške operacije proti Narodnooosvobodilni vojski in zagrešil mnogo težkih vojnih zločinov. Zelo težko pa mu je šlo iz ust priznanje, da je sodeloval z Nemci. Šele ko je predsednik prečital vrsto dokumentov z njegovim podpisom, je začel priznavati. Razlagal pa je, da je vse to delal kot vojak in ne politični človek, ki je natančno izpolnjeval povelja svojega komandanta Mihailovića, za katerega je bil trdno prepričan, da dela vse pravilno.

Na koncu njegovega zaslišanja je predsednik pozval obrambo, naj stavlja svoja vprašanja. Odvetnik Joksimović je hotel, naj bi sodišče ponovno razpravljalo o vprašanjih, ki so bila v dosedanjem delu razprave že razčiščena. Zaradi tega je nastal oster besedni dvoboj med javnim tožilcem in odvetnikom, ki ga je predsednik sodišča pogosto in odločno pozival k redu in stvarnosti. Poslušalci v dvorani so predsedniku navdušeno ploskali. Ker pa predsednik zaradi ploskanja poslušalcev ni opomnil, je branilec Joksimović proti temu protestiral. Predsednik mu je odvrnil, da je za ljudsko sodišče razumljivo, če ljudstvo odobrava njegovo delo.

Predsednik vojaškega senata je nato vprašal branilce, ali ima še kdo kakšno vprašanje v zvezi z obrambo odsotnih obtožencev: Žujoviča, Topaloviča, Jovanoviča, Gavriloviča, Fotiča, Kneževiča in Živkoviča. Branilci omenjenih obtožencev so že zaslišanim obtožencem stavili nekaj vprašanj, potem pa je še javni tožilec prosil sodišče, da bi vprašal obtoženega Mihailoviča o nekaterih podrobnostih.

Ko je Mihailović odgovarjal na vprašanja javnega tožilca, je med drugim tudi priznal, da mu je »kraljevska vlada« v Londonu preko turških in romunskih, za slovenske narodne izdajalce pa preko neke švicarske banke pošiljala ogromne vsote denarja. Povedal je, da je bil jugoslovanski državni denar naložen v ameriških bankah, iz katerih ga je begunska jugoslovanska vlada dvigala in ga uporabljala za propagando in podpiranje njegovega izdajalskega gibanja. Nadalje je priznal, da je »kraljevski vladi« on sam poslal vse predloge za odlikovanja izdajalskih četniških komandantov in da ni vlada zavrnila niti enega njegovih predlogov.

Na koncu ga je javni tožilec vprašal: »Ali ste pogosto dobivali brzojavke od Slobodana Jovanoviča in Puriča, ki so jih eventuelno podpisali Peter Živkovič, Purič, Nimšič in Slobodan Jovanovič skupno, v zvezi z zunanjo politiko, odnosno z notranjo politiko, to se pravi o vprašanju notranjega stališča do Italijanov, Nemcev, partizanov, ustašev, nedičevcev itd. Obtoženec odgovarja: »Dobival sem depeše, prejemal pa sem jih tudi od padalcev.« Ko ga tožilec vpraša, ali so bile te brzojavke nasprotne njegovemu stališču, je obtoženi Mihailovič zanikal: »Niso bile.«

Na koncu današnje razprave je branilec Joksimovič predlagal, naj bi dalo sodišče obtoženemu Mihailoviču na razpolago ves obtežilni material in vse naše domače ter tuje liste, posebno angleške, ruske in francoske, da bi se mogel spoznati s stanjem stvari v domovini in inozemstvu.

Javni tožilec je branilcu odgovoril, da nasprotuje temu predlogu, kar se tiče listov, in dejal: »Mislim, da takega predloga še nikdo nikoli ni naredil. Domači in tuji listi prinašajo različen material, celo material, ki se ga more priložti kot dokaz v dopolnitev dokaznega postopka.« Za primer je navedel izjavo, objavljeno v vsem časopisju, v kateri je neki madžarski general odkril zelo zanimiva dejstva v zvezi z obtožbo proti Draži Mihailoviču.

Današnja razprava je bila prekinjena ob 12.30 in se nadaljuje v četrtek ob 7.

Po šmarskem okraju

Šmarski okraj obsega ozemlje od Grobelnega do Rogatca, na jugu gre meja preko Kozjanskega in ob Sotli spet zavije proti severu. Okraj je izrazito poljedelski, saj razen tovarn v Rogatcu in Podplatu ni večje industrije.

Na poti skozi Šmarje smo se seznanili s tov. Ivanko — preprostim kmečkim dekletom z zdravimi življenjskimi nazori. Pripoveduje nam, kako so ljudje sprejeli izvedbo agrarne reforme: »Ko se je pri nas začelo reševati vprašanje agrarne reforme, je bilo v šmarskem okraju zanjo še prav posebno veliko zanimanje. Prej nekdaj so se po različnih veleposestvih šopirili petokolonaši, mnogi revежi pa niso imeli toliko zemlje, da bi se na njej preživeli. Zemljo graščine so dobili tisti, ki so dejansko bili najbolj potrebni. Seveda to ni bilo po godu nekaterim protiljudskim elementom, ki so poskusili različna sredstva, da bi ovirali razdelitev zemlje. Ker je bila kljub temu zemlja razdeljena, so svoj gnev skušali zliti na one, ki so zemljo dobili. »Kako bodo delali na svoji zemlji, treba je znati gospodariti,« so govorili ob vsaki priliki. Ni jim šlo v račun, da bodo sedaj tudi tisti, ki so bili doslej samo gostači in bajtarji, imeli svojo zemljo, na kateri bodo toliko pridelali, da ne bodo več odvisni od milosti drugih. Ker se nihče ni zmenil za njihovo natolcevanje, so skušali prikazati delo komisije, ki je razdeljevala zemljo kot nepravilno, češ da so dobili zemljo samo njihovi osebni prijatelji. Ko so letos spomladi pričeli novi gospodarji sejati, so se nevoščljivo nasmihali: »Boste videli, iz tega ne bo nič. Škoda zemlje, ki bo v takih rokah propadla!« Medtem so meseci minuli in kmetje ob nedeljskih popoldnevih hodijo gledat svoje njive. Polja agrarnih interesentov se po svoji odlični obdelavi ločijo od ostalih. Ljudje si jih ogledujejo in tisti, ki so prej govorili, da novi gospodarji te zemlje ne bodo znali gospodariti, samo majejo z glavami in osramočeni molče. Skrbno obdelane njive govore, da so zemljo res dobili tisti, ki so bili najbolj potrebni in ki bodo znali na tej zemlji pridelati kruh sebi in drugim.

»Kako pa kaj zadružniško življenje pri vas?« se zanimamo pri tovariših. — »Zdaj že gre, a izpočetka smo imeli velike težave!« nam razlaga tov. Bizjak, blagajnik nabavno-prodajne zadruge v Šmarju.

»Takoj po osvoboditvi smo imeli velike težave s prehrano. Čez naše kraje so se ob razpadu Nemčije pomikale nemške in ustaške bande in pokradle vse, česar niso ljudje skrili. Majhne trgovine so imele že prej skromne zaloge, pa še te so ustaši in Nemci oplenili. — Takoj po osvoboditvi smo pričeli razmišljati o ustanovitvi nabavno-prodajne zadruge. Ko smo začeli vpisovati v zadrugo, pa smo naleteli na velike težave, ker ljudje niso hoteli vstopati vanjo. Že od prej imajo ljudje slabe izkušnje z zadružnim poslovanjem v stari Jugoslaviji, pred vstopom v zadrugo pa so jih še svarili nekateri reakcionarni elementi, češ da bo ta kmalu propadla in bodo potem morali plačevati njene dolgove. Le redki tem reakcionarnim vestem niso nasedli. Vendarle smo skromno pričeli. Sprva nam je manjkal obratni kapital, pa tudi blaga nismo mogli dobiti. Ko pa so se razmere zboljšale in smo se založili z blagom, je promet naše zadruge iz dneva v dan rasel. V zadrugo so pričeli prihajati tudi tisti kmetje, ki so prej najbolj vneto pridigali proti nam. Po dveh mesecih se je naš promet dvignil za polovico in po šestih mesecih celo osemkratno. Kmetje so uvideli, da v naši novi Jugoslaviji zadruge pomagajo delovnemu človeku pri nakupu življenjskih potrebščin. Po šestmesečnem težkem delu smo ustanovili še dve podružnici, vendar so vse prodajalne še vedno polne in bomo morali misliti na ustanovitev še ene prodajalne v Št. Vidu.«

Poslovimo se od šmarskih tovarišev in krenemo proti Kozjanskem. Kozjansko je predel med Savo, Sotlo in Savinjo, katerega zemljepisno središče je trg Kozje in po njem je to ozemlje dobilo svoje ime. Spomladi 1944 je bilo Kozjansko osvobojeno. Takrat so bili ti kraji dragoceno oporišče za naše brigade, ki so operirale na sektorju Maribor—Celje—Zidani most. Jeseni so Nemci skupno z ustaši z več divizijami napravili veliko ofenzivo in po težkih bojih spet zasedli Kozjansko. Pri tem so mnoge vasi požgali, prebivalce odgnali v koncentracijska taborišča, mnogo jih pa tudi pobili. Tako spada Kozjansko med kraje, ki so v osvobodilni borbi mnogo pretrpeli. — Ko so se po osvoboditvi ljudje vrnili, so mnogi našli samo porušene ali oplenjene domove.

Na poti proti Kozjemu nas pozdravljajo sveže pobeljene in z novo opeko pokrite hiše, ki govore, da so bile šele pred kratkim obnovljene. Pred ruševinami nekaterih hiš stoje skladovnice opeke, ki čakajo, da bodo tudi tu pričeli z obnovitvenim delom.

V Kozjem se ustavimo. Tov. Čepin nam pripoveduje o življenju na Kozjanskem. »Trenutno je za nas pač najvažnejše vprašanje obnove. Takoj po osvoboditvi smo se lotili obnavljanja. Imeli smo velike težave, ker ni bilo primernega materiala, pa tudi denarnih sredstev ljudje niso imeli. Dva meseca po osvoboditvi smo si ustanovili obnovitveno zadrugo. S podporo oblasti smo lansko leto uspešno dovršili svojo prvo nalogo. Pripravili smo lesene barake za tiste, ki imajo povsem porušene domove. Do lanske jeseni so bili tudi mnogi, delno porušeni domovi obnovljeni. Večkrat so nam prišli pomagat delavci iz industrijskih krajev kakor Celja, Laškega, Rajhenburga, Rogatca in celo iz Maribora. Letos se je delo obnovitvenih zadrug nadaljevalo v še večjem obsegu in bo v jeseni spet mnogo domov popravljenih.«

»V časopisih smo čitali, da na Kočevskem še niso izčrpali kreditov, katere je dala za obnovo na razpolago država.« se oglasi tovariš iz Pilštajna. »Mi s Kozjanskega bi radi povedali tem ljudem, naj se ne boje delati z obnovitvenimi zadrugami. Morda imajo slabe izkušnje z zadrugami bivše Jugoslavije, toda danes je od nas samih odvisno, kako naše zadruge delajo in kdo jih vodi. Naša obnovitvena zadruga je z veseljem sprejela kredite in želimo, da bi tudi v drugih krajih obnavljali z istim uspehom.«

Nekaj desetin metrov od ceste Kozje—Rogaška Slatina še stoje žične ovire in ob cesti se vidijo protitankovski jarki, katere so Nemci 1944. leta v naglici gradili. Ponekod so že te jarke zasuli in zdaj se tam spet pozibava morje žitnega klasja.

Na poti proti Rogaški Slatini smo se ustavili v Pristavi. Lepa ravninska vas. Na obeh straneh nizki griči z vinogradi, ki obetajo bogato letino. Oglasimo se pri šolskem upravitelju. V šoli so zbrani člani sindikata prosvetnih delavcev. O svojih težavah, o svojem delu in uspehih govore. Tovariš iz pristave pripoveduje, kako so organizirali razdelitev sladkorja za otroke. Da bi se ognili pritožbam, češ da razdelitev ni bila pravična, so nekoliko dni prej obesili na razglasno desko seznam otrok, katerim naj bi se razdelil sladkor. Tako je imel vsak vaščan možnost, da predlaga oče, ki bi bili po njegovem mnenju še bolj potrebni. Na ta način so aktivizirali vse vaščane in so tudi vsi vaščani videli, da se je razdelitev pravično izvršila.

»Pri nas ljudje tožijo, da so jim bili odmerjeni previsoki davki, bi lahko kaj o tem zvedeli?« vprašuje drug tovariš.

»Nekateri so mislili, da po osvoboditvi ne bo treba plačevati davkov,« razlaga tov. Milena. »Danes tarnajo o visokih davkih ljudje, ki niso k naši osvoboditvi prav nič doprinesli, ki so največkrat premožni in bi davek lahko plačali. Dosedanja praksa je pokazala, da so manj premožni prvi plačali vse davke. Seveda je možno, da je temu ali onemu odmerjena vsota previsoka. V tem primeru pa se lahko vsak obrne na odsek za davke pri okraju, kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.«

Pri Podplatu zavijemo na glavno cesto. Na levi strani se na holmu svetlika novo poslopje. »Tam bomo jeseni odprli novo šolo,« nam pripoveduje okrajni šolski referent. — »Sedaj imamo v našem okraju že 28 šol, tako da je šolstvo v našem okraju spet na isti stopnji kot pred vojno, čeprav je bilo precej šolskih poslopij porušenih.«

Večer je že, ko zavijemo med prva poslopja Rogaške Slatine. Povsod se vidi, da sta KLO in zdraviliška uprava storila vse, da bi zacelila rane, katere je med okupacijo utrpela Rogaška Slatina. Ob kapitulaciji Nemčije se je tod valila ustaška banda in je bilo mnogo zdraviliških naprav poškodovanih. Hoteli so bili demobilirani, nasade pa so razorale tankovske in avtomobilske kolone. Zdraviliške naprave spet dobivajo svoje nekdanje lice. Krajevni ljudski odbor in zdraviliška uprava sta posvetila vso skrb ureditvi zdravilišča, ki sedaj spet lahko nudi prijetno bivališče vsem zdravja in oddiha potrebnim.

Med okupacijo je prav blizu Rogaške Slatine tekla hrvatsko-nemška meja. — Takrat se je tu zelo razvilo tihotapstvo. V zvezi z njim se je mnogo ljudi pečalo s prodajo predmetov, katerih ni bilo dobiti in so s tem mastno zaslužili. Danes so ti ljudje seveda razočarani in ti nekdanji črnoborzijanci bi menda radi videli, da bi še vedno ločila nas in brate Hrvate meja ob Sotli, ki je pomenila zanje zlato jamo.

V Rogaško Slatino so nekdaj prihajali ljudje iz vseh krajev Jugoslavije, pa tudi iz drugih držav. V naši novi Jugoslaviji dobiva Rogaška Slatina nov obraz. Namesto bankirjev in različnih magnatov, ki so nekdaj prihajali v Rogaško Slatino preganjat dolgočasje, obiskujejo naše lepo zdravilišče oddiha in zdravja potrebni člani naše delovne skupnosti, da si tu naberejo svežih sil za nove napore.

V zgodnjem jutru smo še enkrat premerili šmarski okraj od vzhoda proti zapadu. Sonce se je dvigalo iznad Donačke gore in zlatilo z vinogradi posejana rebra obrobnih holmov, zlatilo žitna polja in prebujajoče se vasi, slemena nekaterih napol obnovljenih hiš pa so nam govorila o trudu in uspehih naših ljudi.

FIZKULTURA

Uspeh Punčeca na mednarodnih teniških tekmah v londonskem »Queen Clubu«

V londonskem »Queen Clubu« so se pričele tekme za teniško prvenstvo, ki se smatra kot predigra za wimbledonske tekme. Na teh tekmah ni prišlo do nobenih presenečenj.

Dinny Pails, drugi najboljši igralec Avstralije in eden izmed favoritov za wimbledonske tekme; Geoff Brown, njegov sorojak, ki se smatra za četrtega igralca Avstralije, in Jack Kramer iz Združenih držav Amerike, ki se smatra za glavnega nasprotnika Dinny Pailsa, so z lahkoto premagali svoje nasprotnike.

Francisco Segura, ki se smatra za tretjega igralca ZDA, je premagal argentinskega prvaka Enriquea Morea. To je bilo eno izmed najlepših srečanj tega dne. Drugi zmagovalec je bil Andreas Hammersley, prvak Čilea.

Vsi najboljši evropski igralci so prišli v drugo kolo, med temi tudi Lenard Borgenin (Švedska), Ack van Swola (Nizozemska) in Spitzer (Švica).

Henri Cochet (Francija) in **Punčec (Jugoslavija)** sta prav tako prišla v naslednje kolo. Zmagala sta šele v zadnjem trenutku.

Prvi igralec Velike Britanije Derrick Barton je prišel v naslednje kolo ter dosegel najboljše rezultate v primeri z ostalimi britanskimi igralci.

V damskem singlu bo verjetno zmagala ameriška ekipa, ki si je osvojila Wightmanov pokal. Vseh pet igralk je igralo odlično. Med drugimi zmagovalkami se nahaja tudi slovita francoska teniška igralka ga. Mathieu.

Prvi namizno-teniški turnir FD »J. Gregorčič«

V nedeljo je bil odigran doslej edinstven namizno teniški turnir v Jugoslaviji v krasnem, okoli 1000 m visokem letoviškem kraju Sv. Križ pod Golico. Turnirja, za katerega je vladalo zelo veliko zanimanja, se je udeležilo precejšnje število igralcev iz Ljubljane, Kranja, Radovljice, Trbovelj, Celja in Zagreba. Turnir je dobro organiziralo FD »J. Gregorčič« z Jesenic in se je brezhibno razvijal v svetlem in zračnem Turist-hoteiu. To pot so se mogli igralci poleg igranja naužiti še obilo svežega planinskega zraka, kar je bilo gotovo potrebno, saj se vrše tekmovanja in turnirji večinoma v sobah in dvoranah.

Tehnični rezultati so bili naslednji: **Posamezno moški.** V tej disciplini so papirnati favoriti doživeli presenečenje. V drugem kolu je Božič Milan (KNOJ) izgubil z Ahačičem I. 2:1, premagal Bradiška 2:1, za vstop med četvorico pa je Blažič premagal Bradeška 2:1, Krečič Strumbla 2:1 in Ahačič 8. Novaka 2:1.

V pol finalu je Čoh porazil Ahačiča 2:0, Blažič pa Krečiča 2:1. Finalna igra, ki je bila zelo zanimiva, saj se do poslednjega ni vedelo, kdo je boljši, je dala naslednji rezultat: Čoh-Blažič 15:21, 23-21, 21:19. Vrstni red je sledeč: 1. **Čoh** Jože (Olimp — Celje), 2. **Blažič** Slavko, Borec — Ljubljana), 3.—4. **Krečič** Dušan (Borec) in **Ahačič** Janez (Storžič — Kranj). **Ženske posamezno:** V tej disciplini je bila močna zasedba in bi mogli videti najzanimivejše igre, če ne bi manjkale nekatere naše najboljše igralke. Med zadnjo četvorico so igrale Žabčič-Rihter 2:0, Kononenko-Strumbl 2:0. Lepo finalno igro med Žabičevo in Kononenkovo je odločila v svojo korist prvakinja Zagreba Žabčičeva z 21:12, 10:21, 21:18. Razvrstile so se: 1. **Žabčič** Vera. 2. **Kononenko** Vida (obe Slavija — Zagreb), 3.—4. **Rihter** Božena (Celje) — **Strumbl** Milica (J. Gregorčič — Jesenice). Kot poslednja disciplina so bile **mešane dvojice:** V četrt finalu sta zmagala para Žabčič-Krečič nad Rihter-Čoh 2:0 in Kononenko-Božič nad obema Strumblovima 2:1. Zmagovalca sta zmagala 20:22, 21:13, 22:20. Vrstni red je naslednji: 1. **Kononenko Vida-Božič Milan**, 2. **Žabčič Vera-Krečič Dušan**, 3.—4. **Štrumbl Milica in Lojze** ter **Rihter Božena-Čoh Jože.** Zmagovalci so prejeli lepe spominske slike, ostali pa diplome.

★ ★ ★

Telovadna akademija srednjih šol

Na predvečer fizkulturnega dne, v soboto, 22. junija, bodo priredili dijaki in dijakinje ljubljanskih srednjih šol telovadno akademijo. Na programu so proste vaje, rajalne vaje, simbolične vaje in vaje na orodju. Vse točke so naštudirali dijaki pod vodstvom telovadnih učiteljev in bodo prvič predvajane na tej akademiji. Akademija bo na Taboru; začetek ob 20. uri. Vstopnice po 10 din za sedeže in po 5 din za stojišča bodo do sobote v predprodaji na Fizkulturni zvezi Slovenije, Ljubljana, Tabor. — Vabljeni vsi!

Tekme v odbojki in košarki

V petek, 21. t. m., bodo tekme v odbojki, košarki in igri »med dvema ognjema« za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol na igrišču pod Cekinovim gradom ob 8. uri zjutraj. Vstopnine ni.

Borba bo zelo ostra, saj se vrsta prve moške gimnazije resno pripravlja, da si v ostri konkurenci osvoji prvenstvo. Vabimo starše, profesorje in ostalo občinstvo, da se v velikem številu udeleži teh tekem in pokaže zanimanje za napredek in uspehe naše mladine v fizkulturi.

Današnji nogometni spored

V Ljubljani: Igrišče FD »Železničarja«, ob pol 16., »Železničar« LB - »Rudar«.

V Mariboru: Igrišče FD »Železničarja« ,ob 17., »Železničar« MB - »Olimp«.

Novi jugoslovanski rekordi na študentskem lahkoatletskem prvenstvu

Zagreb, 17. jun. Na lahkoatletskem prvenstvu fakultet in visokih šol v Zagrebu, ki ga je organiziralo FDS »Akademičar«, je bilo doseženo več zelo dobrih rezultatov, med drugimi tudi trije novi jugoslovanski rekordi.

Urbič je dosegel nov jugoslovanski rekord v skoku v daljino s 7.07 m, Bulič v teku na 400 m z zaprekami z 58.00 sekund, medtem ko je Sekuličeva postavila nov jugoslovanski rekord v metanju krogle z 9,69 m.

FIZKULTURNA PRIREDITEV FD »PARTIZANA«

V nedeljo je bila na ljubljanskem Stadionu fizkulturna prireditev, ki jo je obiskalo nad 5000 gledalcev. V zadnji točki je nastopila naša vojska, ki je improvizirala nemški napad na partizansko vas in osvoboditev s strani partizanov. — Slika prikazuje »vdor okupatorja«, ki je zastražil celo neoboroženo otroke.

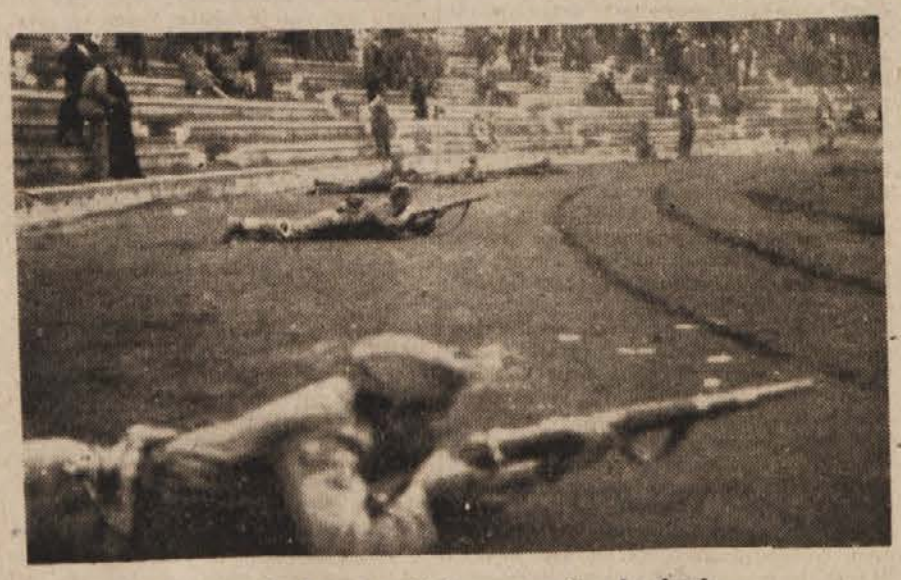

»Partizanski borci streljajo na nemške bunkerje.«

Fizkulturni dan — dokaz naše organiziranosti in strumnosti!

Dopisi „Ljudski pravici"

HRASTNIK

Hrastniški pionirji in pionirke zbirajo surovine za obnovo

S koški na hrbtih gredo hrastniški pionirji in pionirke nabirat prazne konzervne škatlje za industrijo.

Kakor mladina, tako so tudi naši pionirji prav pridni pri zbiranju surovin. Posebno pionirji četrti Kolonija so se pri tem delu izkazali. Organizacijo dela je prevzela mala šestletna pionirka Vezovišek Marinka, zbrala skupino osemnajstih pionirjev in pionirk in v teku ene ure je imel vsak svoj košek poln starih konservnih škatel. Za to delo so vsi pionirji in pionirke pokazali izredno veselje. Tudi oni hočejo doprinesti svoj delež k obnovi, pomagajo, kolikor je v njihovih malih močeh pod geslom: »Za domovino, za Tita, za nas, ki nas čaka še lepo in srečno življenje!«

A. Rojnik.

DOLNJE LAZE

Kmetje iz Dolnjih Laz na obnovitvenem delu v Sodražici

V skritem predelu, obdan z grički, leži lep industrijski trg Sodražica. Dokler ne prideš čisto blizu, Sodražice sploh ne opaziš. Nenadoma pa se razgrne pred teboj, pogled nanjo te preseneti, da se nehote začudeno vprašaš: »To je Sodražica?«

Lepih, ponosnih hiš ni več. Kakor nešteto drugih po vseh krajih Slovenije, jih je okupator dobesedno zravnal z zemljo. Do temeljev, ki brezizrazno, kakor spomeniki okupatorjeve »kulture« štrle pod nebo. Zdaj se mora po več družin stiskati v bornih stanovanjih, manjka jim celo najpotrebnejšega pohištva. Pa so se kar kmalu spravili na delo in so začeli obnavljati svoje domačije. Treba se je bilo boriti z ogromnimi težavami. V tem njihovem delu, v tej borbi s težavami, jim je bilo treba priskočiti na pomoč.

Minulo soboto smo imeli v Dolnjih Lazah sestanek. Pa smo se zmenili, da bomo šli v nedeljo pomagat porušeni Sodražici.

Dva okrašena vozova sta nas popeljala po cesti med zorečimi žitnimi polji in gozdovi proti Sodražici. Peli smo, vsi smo bili dobre volje. Pred nami je ponosno vihrala zastava s peterokrako zvezdo.

V Sodražico so prišli na prostovoljno delo tudi iz Ljubljane. Skupaj z njimi smo potem čistili ruševine, jih odmetavali na vozove in odvažali. Pri delu so sodelovali tudi domačini, ki so bili nad obiskom kaj navdušeni. Želeli so samo, da bi ta obisk ne bil zadnji. Seveda smo jim mi soglasno obljubili, da jih v kratkem spet obiščemo.

Prijatelj Terezija, kmetica.

V Zagrebu gradijo fizkulturni park

V želji, da bi omogočil čim večje sodelovanje delavcev in nameščencev mestnih podjetij in ustanov v fizkulturi, je upravni odbor FD »Dinama« sklenil, da pristopi k gradnji velikega fizkulturnega parka.

Mestni ljudski odbor je odobril načrte ter stavil na razpolago potrebno zemljišče. Najprej bodo zgradili plavalni bazen, ki bo dolg 25 metrov. Poleg tega bodo zgradili 6 pokritih balinišč, lahkoatletsko progo in nogometno igrišče, ki bo povezano s posebnim prostorom za vežbanje nogometašev. Urejen bo tudi posebni prostor za množično telovadbo, kjer bo lahko istočasno nastopilo 2000 telovadcev. Dalje se predvideva izgradnjo šestih teniških igrišč, kolesarske proge in igrišča za hockey na travi.

Z množičnim prostovoljnim delom in denarnimi prispevki bo ustvarjeno fizkulturno igrišče, ki bo omogočilo delavcem in nameščencem mestnih podjetij ter Mestnega ljudskega odbora, da se izurijo v vseh vrstah športa.

Kratke športne vesti iz inozemstva

»Torpedo« - »Špartak« 3:1. Radio Moskva javlja, da je bila v Moskvi odigrana nogometna tekma za prvenstvo Sovjetske zveze med moskovskim »Torpedom« in moskovskim »Špartakom«, ki se je končala z rezultatom 3:1 v korist »Torpeda«.

Lille je francoski nogometni prvak. Agencija France Presse javlja, da je v francoskem nogometnem prvenstvu za leto 1945-1946 zmagal »Lille«. Slede St. Etienne, Roube, Reims in Reme.

Nov svetovni rekord v 24urnem teku. Agencija France Presse poroča, da je mladi angleški inženir Percy Ribing, član kluba »Politechnique Aliers«, postavil nov svetovni rekord v 24urnem teku, in sicer je pretekel 129 milj in 749 yardov. Bivši rekord je pripadal Angležu Tomy Paneju, ki je leta 1909 pretekel 127 milj in 524 yardov.

ŠAH

FD »Maribor« : FD »Železničar« 10:7

V soboto, 14. t. m., je bil v prostorih FD Železničarja revanžni match med najmočnejšima sekcijama Maribora. Kakor znano, je v prvem dvoboju zmagal FD »Maribor« z rezultatom 15:10. »Železničarju« torej revanža ni uspela. Posamezni rezultati so bili naslednji:

Ketiš (Ž) je izgubil proti Kukovcu (M), Mišura (M) je premagal Babiča (Ž), Vidovič (Ž) je premagal prof. Muzloviča (M), Ostanek (M) je nadigral Ljupšo (Ž), Gul (Ž) je izgubil proti Bienu (M), Lukeš Franjo (M) je dobil proti Foraju, Eferl (Ž) je dobil proti Cizlju (M), Reinsberger (M) je premagal Ekarta (Ž), Kovačič (Ž) je izgubil proti Nosanu Fr. (M), Milfelner (M) in Dasko (Ž) sta remizirala, Jakolič (Ž) je dobil proti Krepeku (M), Frančik (M) proti Tinti (Ž), Fučko (Ž) je izgubil proti Brišniku (M), Verstovšek (M) je remiziral z Jeremicem (Ž), Kolšek (Ž) je premagal Kobaleja (M), Prodanovič (M) je izgubil proti Mastenu (Ž) in Ciuha (Ž) je premagal Poharja (M).

JESENICE

Gostovanje »Bratstva« iz Beograda

Kot prva umetniška skupina, ki je prišla iz južnih krajev k nam v goste, je bila skupina sindikalnega društva »Bratstva« iz Beograda. Pretekli torek je s pestrim sporedom nastopila v Titovem domu.

Po kratkih pozdravnih besedah, ki so izrazile iskreno povezanost narodov Jugoslavije, so člani »Bratstva« izvajali pester program. Recitacijam je sledilo dolgotrajno vzklikanje našemu Primorju, Trstu in Koroški ter našim voditeljem. Temu so sledile srbske in slovenske pesmi in narodni plesi v pestrih narodnih nošah. Te točke so gledalci sprejeli z največjim navdušenjem.

Tovarišem in tovarišicam »Bratstva« se za užitke, ki so nam jih ta večer nudili, iskreno zahvaljujemo. Zavedamo se, kako velikega pomena je delo »Bratstva«, ki s svojo turnejo poglablja umetniško sodelovanje med narodi FLRJ.

Tovarišem in tovarišicam iz Beograda želimo, da ponesejo iz naših kovinarskih Jesenic najlepše vtise in da se kmalu spet vrnejo. Prepričani smo, da bodo tudi v drugih krajih Slovenije poslušalce pritegnili tako kot so pritegnili Jeseničane.

KMS Jesenice.

★

HOTAVLJE

Slovenski kolonisti pošiljajo pozdrave

Minulo je že mesec dni odkar je prispel v Zres v Banatu prvi transport slovenskih kolonistov. Množica ljudi jih je pričakala na kolodvoru in jih med veselim petjem in vzklikanjem spremila do okrajnega ljudskega odbora, od koder so jih zastopniki oblasti odpeljali na njihove nove domove.

Čeprav jim je bila okolica tuja, so se naši kolonisti takoj naslednji dan lotili dela. Premostili so vse težave in danes že vidiš našo slovensko mladino, kako odhaja na delo.

Tudi na kulturnem polju ne zaostajajo. Ko pridejo iz dela domov, se vsi, čeprav utrujeni po celodnevnem napornem delu, udeležujejo sestankov in kulturnih prireditev.

Ko sem bila z njimi skupaj na zadnjem mitingu, so me mladina, žene in pionirji obkrožili ter mi naročili, naj v njihovem imenu vse Slovence najtopleje pozdravim. Dejali so: »Še nikdar v svojem življenju nismo delali s takim zanosom, da bo naše delo važno in koristno za nas in za vso državo. Še nikoli nismo imeli toliko lepih in prijetnih dni ter toliko razvedrila, kot ga imamo tu v Banatu.« **Micka Rihtarjeva.**

Pobiranje taks za motorna vozila za leto 1946

Po izdanem navodilu Ministrstva za lokalni promet (cestno prometni oddelek), dostavljenem pod št. 396/1 z dne 13. aprila 1946, mora uprava NM za celjsko okrožje — prometni odsek, izvršiti pobiranje taks na motorna vozila in sicer:

1. Takse po tar. post. 100 povišane z zakonom od 2. maja 1945 se plačujejo v kolekih in znašajo:

a) za avtomobile (tudi traktorje) priklopnike in avtobuse po din 500;

b) za motorna kolesa z ali brez prikolice pa din 100.—.

K tej taksi se bo pobiralo v gotovini še 50% doklade, t. j. po din 250.—, oziroma din 50.— v korist okrajnim ljudskim odborom.

2. Poleg taks pod 1. se bo pobirala tudi v gotovini davščina za cestne sklade in s.:

a) za takso za avtomobile (izvoščki) po din 200.—; b) na zasebne potniške avtomobile po din 400.—; c) na zasebne potniške avtomobile, ki se začasno uporabljajo kot taksi po din 700.—; d) motorna kolesa po din 50.—; e) na motorna kolesa s prikolico in na motorna trikolesa po din 75.—; f) na avtobuse in avtokare: za proge, ki so konkurenčne državnim železnicam po din 0.25 od avtobusa in prevoženega kilometra — za proge, ki so deloma konkurenčne državnim železnicam po din 0.15 od avtobusa in prevoženega kilometra in za proge, ki niso konkurenčne državnim železnicam po din 0.10 od avtobusa in prevoženega kilometra.

Število avtobusov posameznih podjetij in število kilometrov, ki jih prevozi vsak avtobus v letu dni se določa po voznem redu.

Ob odmeri prispevka morajo predložiti lastniki avtobusnih podjetij svoje »Vozne rede« predpisno overjene, kakor tudi potrdilo pristojnih oblastev, v katero kategorijo spada njih avtobusna proga (konkurenčna, deloma konkurenčna, nekonkurenčna).

Višino te davščine izračunava pristojni tehnični razdelek.

Davščine za avtobuse se lahko plača v dveh obrokih, polovica ob registraciji, polovica ob polletnem pregledu (glej Službeni list kos 40 iz leta 1940).

g) vse zasebne tovorne avtomobile brez izjeme in to: od 0.0—0.5 tone nosilnosti po din 500.—, od 0.5—1.0 tone po din 1000.—, od 1.1—2.0 tone po din 2000.—, od 2.1—3.0 tone po din 3000, od 3.1—4.0 tone po din 5000.—, od 4.1—5.0 tone po din 7.000, od 5.1—6.0 tone po din 9000.—; za vsako tono nosilnosti čez 6 ton se pobira din 2000.— več. Nepopolna tona nosilnosti se računa za polno.

h) na priklopnike se plačuje kakor na tovorna motorna vozila, torej po nosilnosti.

Te davščine za cestne sklade se pobirajo za tekoče leto naprej, hkrati s taksami tarifne postavke 100 taksnega zakona ob registraciji prevoznih sredstev pri policijskem oblastvu.

Točka 11 navedenih navodil se glasi:

Po 1. juniju ne bo smelo nobeno vozilo voziti po javnih cestah, ki ne bi imelo na »Potrdilu o dodelitvi« nove spoznavne S-številke žiga o plačanih, oziroma oproščenih dajatvah.

Z ozirom na kratki termin in da bi pobiranje taks teklo hitreje in ne bi bil prevelik naval poedincev na isti dan, se odreja rok za posamezne okraje in sicer:

okraj Celje-mesto v petek in soboto, 21. in 22. junija,

okraj Celje-okolica v ponedeljek in torek, 24. in 25. junija 1946.

Takse in davščine za ta dva okraja se bodo pobirale v okrožni prometni pisarni pri upravi NM za celjsko okrožje v Celju, Trg Svobode 10, v pritličju, desno.

Za ostale okraje se bo taksa pobirala po okrajnih prometnih pisarnah. Opozarjamo pa vas, da ne zamudite roka, ker bodo v to svrho prišli le enkrat uslužbenci prom. pisarne na okraje in sicer:

za okraj Šmarje pri Jelšah v sredo in četrtek, 26. in 27. junija 1946,

za okraj Konjice v petek in soboto, 28. in 29. junija 1946,

za okraj Mozirje v ponedeljek in torek, 1. in 2. julija 1946,

za okraj Trbovlje v sredo in četrtek, 3. in 4. julija 1946.

Vsak lastnik oziroma uporabnik motornega vozila mora prinesti s seboj vse listine, potrdila o prijavi odnosno registraciji motornega vozila, torej sploh vse listine, katere se nanašajo na motorno vozilo. S seboj je prinesti tudi gotovo vsoto denarja za kolekе, okrajne doklade in cestne davščine; kolekе naj po možnosti lastniki odnosno uporabniki sami kupijo ter prinesejo s seboj, ker se bodo isti lepili na prijavno polo št. 3, katera se nahaja v arhivu tukajšnjega odseka.

Državna oblastva, katera imajo avtomobile odnosno motorna vozila in so oproščena teh taks in davščin, se morajo ravno tako prijaviti in dobe žig na potrdilo o dodeljeni spoznavni S-številki, da so teh dajatev oproščena.

Ravno tako se morajo javiti tudi vsi oni, kateri so že po zgoraj navedenih točkah plačali takso po tar. post. 100, okrajno doklado in cestne sklade, ker se jih bo ponovno vknjižilo v naš dnevnik taks.

Po preteku navedenih rokov za posamezne okraje v celjskem okrožju, bo stopila točka 11 navedenih navodil v veljavo. Torej, kdor ne bo imel potrdila, oziroma žiga o plačanih, odnosno oproščenih dajatvah na Potrdilu o dodeljeni spoznavni S-številki, ne bo smel voziti motornega vozila po javnih cestah.

Uprava NM za okrožje Celje
Prometni odsek

PROBLEMI ITALIJE NA PARISKI KONFERENCI

Zavezniška politika do Italije mora temeljiti na načelu, da je treba fašizem popolnoma uničiti

Izjava sovjetskega zunanjega ministra Molotova v Parizu

Pariz, 19. jun. (Tass.) Minister za zunanje zadeve ZRRS Molotov je podal 15. junija na prvi seji Sveta ministrov za zunanje zadeve naslednjo izjavo v zvezi s svojo zahtevo, da se postavi na dnevni red proučevanje položaja v Italiji:

»V zadnjem času je politični položaj v Italiij zelo napet zaradi oboroženih napadov monarhističnih in fašističnih elementov, ki so nezadovoljni z izidom referenduma z dne 2. junija, ko se je večina italijanskega naroda izrekla za republiko. Dogodki zadnjih dni v Neaplju, kjer je bilo med protirepublikanskimi demonstracijami ubitih in ranjenih več desetin ljudi, kakor tudi dogodki v Tarantu in drugih italijanskih mestih, dokazujejo, da grozi Italiji državljanska vojna, ki jo netijo oni, ki so bili še do včeraj stebri fašizma v Italiji.

Pri takem stanju stvari ne smemo pozabiti, **da imajo zavezniške države, ki so podpisale pogoje premirja z Italijo, določene obveznosti. Še v oktobru 1943. leta so vlade Združenih ameriških držav, Velike Britanije, Sovjetske zveze in Francije objavile v svoji deklaraciji o Italiji, da mora zavezniška politika do Italije temeliti na osnovnem načelu, da se morajo fašizem, njegov škodljivi vpliv in posledice popolnoma uničiti in da je treba italijanskemu narodu dati vso možnost, da doseže državne in druge ustanove na temelju načel demokracije.**

Ta politika se zrcali v pogojih premirja z Italijo in končno tudi v pariškem protokolu ministrov za zunanje zadeve z dne 16. maja t. l., v katerem se govori o obveznosti italijanske vlade, zagotoviti narodu, da izrazi s svobodnimi volitvami svojo voljo o demokratični ureditvi uprave, ki jo bo določil italijanski narod z večino glasov. S tem, da so vlade Združenih ameriških držav, Velike Britanije, Sovjetske zveze in Francije podpisale ta protokol, so prevzele tudi odgovornost za politični položaj v Italiji.

Na podlagi vsega tega **meni sovjetska vlada, da zavezniške države ne smejo ostati ravnodušne do poizkusov, izzvati v Italiji državljansko vojno, kar poizkušajo sedaj oni, ki so bili še nedavno glavna opora fašizma v Italiji.** Bilo bi važno, da zavezniške države, ki so neposredno odgovorne za politični položaj v Italiji in katerih oborožene sile so na temelju pogojev premirja na italijanskem ozemlju, **sporoče Svetu ministrov, kaj so ukrenile za preprečenje omenjenih dogodkov, naperjenih proti republiki, katere nastanek v Italiji izraža dejansko voljo italijanskega naroda, kakor je to kazal vsenarodni referendum.**

★

STALIN SPREJEL švedskega poslanika

Moskva, 19. junija. Tass poroča: Predsednik ministrskega sveta ZSSR Stalin je 15. junija sprejel švedskega poslanika Sederbluma.

Sprejemu je prisostvoval pomočnik ministra za zunanje zadeve ZSSR Lozovski.

Dr. Beneš soglasno izvoljen za predsednika Češkoslovaške republike

Praga, 19. jun. ČTK poroča:

Ustavodajna skupščina je danes dopoldne soglasno izvolila dr. Beneša za predsednika Češkoslovaške republike.

Volitve predsednika republike so bile v veliki dvorani kralja Vladislava v praškem dvorcu. Svečani seji češkoslovaške ustavodajne skupščine so prisostvovali člani Prezidija narodne skupščine, 298 narodnih poslancev (2 sta bila odsotna), vsi člani češkoslovaške vlade in diplomatskega zbora ter številne uradne osebnosti.

Sejo je otvoril novoizvoljeni predsednik skupščine Antonin Zapotocky, ki se je v krajšem govoru spomnil dogodkov v onih dneh, ko je bil dr. Beneš leta 1933. po odstopu predsednika Masaryka prvič izvoljen za predsednika republike. Zapotocky je nato govoril o strahotah nacističnega režima ter se zahvalil vsem zaveznikom, zlasti Sovjetski zvezi, in vsem onim, ki so podprli češkoslovaško ljudstvo v borbi za svobodo in neodvisnost.

Ko so poslanci oddali volivne lističe, je predsednik skupščine Zapotocky ob 10.18 uri objavil rezultat glasovanja. Oddanih je bilo 289 pravilno izpolnjenih volivnih lističev, ki so vsi za dr. Edvarda Beneša.

Sporočilo o izvolitvi dr. Beneša za predsednika republike je skupščina sprejela z dolgotrajnim aplavzom.

Na čast izvolitvi predsednika republike je bila razobešena češkoslovaška državna zastava na poslopju praškega dvorca, medtem ko je bila odigrana državna himna in je bilo izstreljenih 21 topovskih strelov.

Nato se je predsednik vlade dr. Fierlinger odpeljal na dom dr Beneša, da ga obvesti o rezultatu volitev.

Ob 10.42 uri je predsednik Zapotocky ponovno otvoril zasedanje skupščine. Prihod dr. Beneša v dvorano so poslanci sprejeli stoje. Zapotocky je nato dr. Beneša obvestil, da ga je svobodno izvoljena ustavodajna skupščina ponovno izvolila za predsednika Češkoslovaške republike.

Dr. Beneš se je zahvalil za izvolitev in poudaril svoje prepričanje, da je skupščina ob tej priliki izrazila voljo in željo vsega ljudstva Češkoslovaške. Zapotocky je čestital dr. Benešu v imenu skupščine in narodov Češkoslovaške in mu obljubil polno zaupanje. Nato je zaprosil predsednika republike, da položi naslednjo prisego:

»Prisegam pri svoji časti in vesti, da bom delal za dobro republike in njenih narodov in da se bom pokoraval ustavi ter drugim zakonom.«

Ko je dr. Beneš položil pismeno in ustmeno prisego pred narodno skupščino, so navzoči priredili navdušene ovacije, na poslopju dvorca pa je bila dvignjena zastava predsednika Češkoslovaške republike.

Po položitvi prisege se je predsednik republike dr. Beneš v spremstvu predsednika vlade Fierlingerja podal na Staromestni trg, kjer so se nahajali člani vlade in diplomatskega zbora ter občinski svetniki. Ljudstvo je predsedniku Benešu priredilo navdušene manifestacije. Po pregledu častne čete je predsednik dr. Beneš sprejel pozdrav predsednika praške občine. Nato je položil venec na grob Neznanega junaka in z enominutnim molkom počastil spomin padlih v borbi sa svobodo in neodvisnost Češkoslovaške.

★

Odgovor romunske vlade

London, 19. jun. AFP. Sinoči je prispel v London odgovor romunske vlade na noto, ki jo je preteklo soboto izročil poslanik Velike Britanije v Bukarešti.

Foreign Office je pričel s proučevanjem te note.

Zasedanje Svetovne sindikalne federacije

Prihod jugoslovanske delegacije v Moskvo

Moskva, 19. junija. Tass poroča: V Moskvo še nadalje prihajajo delegati, ki se bodo udeležili zasedanja izvršnega komiteta Svetovne sindikalne federacije.

16. junija so prispeli člani izvršnega komiteta federacije, **predsednik glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije, Djuro Salaj in sekretar Ivan Božičević,** predsednik Svetovne sindikalne federacije in generalni sekretar generalnega sveta angleških Trade Uniona sir **Walter Citrin** s soprogo, podpredsednik Svetovne sindikalne federacije in predsednik holandske sindikalne federacije **Yvert Kupers,** delegacija kongresa industrijskih sindikatov Združenih držav Amerike, ki jo tvorijo **Thomas, Carrey in Ross.**

15. junija so prispeli generalni sekretar Svetovne sindikalne federacije **Douiz Saillant,** podpredsednik Svetovne sindikalne federacije in generalni sekretar Generalne konfederacije dela Francije **Leon Jouhaux** in član izvršnega komiteta Svetovne sindikalne federacije **Benoit Frachon.**

Prav tako so prispeli: Član izvršnega komiteta Svetovne sindikalne federacije predsednik Nacionalnega kongresa indijskih sindikatov Danzi, namestnik generalnega sekretarja Svetovne sindikalne federacije Falin in drugi.

Na letališču so udeležence zasedanja izvršnega komiteta Svetovne sindikalne federacije pričakali sekretarji Vsezveznega centralnega sovjeta sindikatov ZSSR **Tarasov** in **Solovljev,**

Konfederacija dela za 25% povišanje plač

Pariz, 19. jun. AFP. Odbor generalne konfederacije dela v današnjem uradnem poročilu potrjuje svoj sklep, da ne odstopi od zahteve po zvišanju plač za 25%. Sklenjeno je bilo tudi, da se v tem pogledu doseže sporazum tudi z Generalno konfederacijo poljedelstva.

V sovjetski coni Nemčije je sedaj 2,600.000 sindikalistov

Berlin, 19. jun. AFP. Sovjetska sindikalna delegacija je že nekaj dni na obisku v Berlinu. Dopisnik sovjetskega sindikalnega glasila »Trud« poroča iz Berlina:

Voditelji nemških svobodnih sindikatov so na svojem setanku navdušeno poslušali govor predstavnika sovjetskih sindikatov, ki jih je pozival, naj v vseh ukrepih krepijo in kakor punčico svojega očesa čuvajo enotnost sindikalnega gibanja v Nemčiji, ki mora biti mogočna sila v službi demokracije.

V sovjetski coni Nemčije je sedaj 2,600.000 sindikalistov. V sindikatu mesta Berlin je organiziranih okoli 411.000 delavcev in nameščencev. Najmočnejši po številu je sindikat kovinarjev; za njim sledi zidarski sindikat.

Franco skuša prikriti stanje oborožitve

New-York, 19. jun Tass poroča: Dopisnik »Chicago Daily News« javlja s francosko-španske meje, da skriva Franco po vesteh francoskih območnih oblasti Hitlerjeve tujne zločince, med njimi tudi bivš. šefa Gestapa Hermanna Fritscheja, ki živi sedaj v Val d'Argnanu in kateri pomaga nemškim vojnim ujetnikom, da bežijo v Španijo. Po vesteh iz francoskega vira, sprejemajo te Nemce »zelo radi v vrste tako imenovane Francove tujske legije«, del katere je nameščen v Val d'Argnanu.

To popolnoma potrjujejo vesti španskih republikancev, da je Franco prevaril predstavnike pododbora organizacije Združenih narodov, ki so preučevali položaj v Španiji v zvezi s številčnim stanjem Francovih oboroženih sil, ki so koncentrirane na francosko-španski meji. Franco zmanjšuje število teh sil ter maskira oborožitev teh sil in oblači vojake v rekvirirane civilne obleke.

Pogoji francoskih komunistov za sodelovanje v vladi

Pariz, 19. junija. AFP poroča: Andre Marty, sekretar Komunistične partije Francije, je izjavil v teku zasedanja Centralnega komiteja Partije, da je »sodelovanje Komunistične partije v vladi potrebno zato, da bi se vse sile delavskega razreda zbrale v službi nacionalnega preporoda.« Naštel je glavne točke vladnega programa, ki so pogoj za sodelovanje komunistov v vladi.

1. Razvijanje proizvodnje v zvezi z zadostitvijo tistih zahtev, ki jih je postavila Generalna konfederacija dela.
2. Racionalna politika prehrane.
3. Vzdrževanje reda v republiki in kaznovanje vseh kolaboracionistov brez izjeme.
4. Uničenje korenin fašizma v Nemčiji in Španiji ter internacionalizacija Porurja.

Georges Bidault predsednik francoske vlade

Pariz, 19. junija. Danes popoldne je francoska konstituanta izvolila Georgea Bidaulta za predsednika francoske vlade z 384 glasovi od 545.

POSLEDNJE VESTI

Štirje zunanji ministri so včeraj razpravljali o italijanskih reparacijah v Parizu, ne da bi dosegli sporazum.

Varnostni svet v Newyorku se je včeraj ponovno sestal, da razpravlja o španskem vprašanju. Gromiko nasprotuje predlogu, naj bi se vprašanje postavilo na dnevni red generalne skupščine Združenih narodov v septembru.

Končni rezultati italijanskega referenduma kažejo, da je za republiko glasovalo dva milijona več kakor za monarhijo.

Novi angleški predlogi za revizijo anglo-egiptske pogodbe so bili včeraj predloženi egiptski vladi na razpravljanje.

Včerajšnji dan je bil zelo nemiren v Palestini. Dva britanska oficirja sta bila ustreljena in ranjena v Jeruzalemu.

Komunistična partija Velike Britanije

bo krepila borbo za notranjo enotnost delovnega ljudstva in za mednarodno enotnost treh velikih sil

London, 19. jun. Reuter poroča: **Centralni komitet Komunistične partije Velike Britanije je objavil uradno obvestilo, v katerem se izraža obžalovanje zaradi neprimerne klevetniške kampanje, ki se vodi proti komunistom v deželi in v inozemstvu.** V obvestilu se prav tako kritizira notranja kot zunanja politika laburistične vlade.

V izjavi je dalje rečeno: »Kampanja proti komunizmu in odvisnost od ameriškega kapitalizma namesto prijateljstva s Sovjetsko zvezo in z demokratičnimi državami v Evropi lahko privedejo samo do tega, da se opusti program socialnega napredka, za katerega je glasovala dežela na preteklih splošnih volitvah. Zaradi zunanje politike laburistične vlade je nastala možnost za polom zavezniške enotnosti in nevarnost nove vojne je postala očividna.

Komunistična partija Velike Britanije se obvezuje, da bo združila ljudstvo tako, da bi preusmerila zunanjo politiko vlade, dokler še ne bi bilo prepozno. **Komunistična partija bo vodila borbo za enotnost treh velikih sil, za prijateljstvo med Veliko Britanijo, Sovjetsko zvezo in demokratično Evropo. Borila se bo proti politiki navezovanja Britanije na ameriški kapitalizem.«**

V obvestilu je dalje rečeno: »Neposredne posledice notranje vladine politike so številna nezadovoljstva, ki jih povzroča. Antikomunistična kampanja v deželi in v inozemstvu vodi neizogibno do povečanega sodelovanja s kapitalizmom in s tem prispeva k upadanju življenjskega standarda ljudstva, privaja do opuščanja obljub, ki so bile dane ob priliki splošnih volitev.«

Obvestilo se zaključuje z ugotovitvijo, da borba za enotnost v deželi, kakor tudi za enotnost v inozemstvu še ni zaključena. Zaradi tega pošilja vsem delavcem poziv, da se pridružijo Komunistični partiji, — da bi okrepili borbo za socializem.

Volitve v sovjetski coni Nemčije bodo jeseni

Berlin, 19. jun. AFP. Glavni odbor enotne socialistične stranke je sklenil predlagati volitve za jesen 1946.

Te volitve bodo v sovjetski coni in bodo najbrž sovpadale z volitvami v Berlinu, ki jih je poveljstvo že določilo za mesec oktober t. l.

Odbor je skušal razširiti svoje delovanje tudi na zapadne cone, vendar pa je britanska vojaška uprava prepovedala udeležbo njegovih predstavnikov Grotewohla in Piecka na zborovanju v Essenu.

Dve glasbeni gostovanji

Kulturno-prosvetni večer beograjskega »Bratstva«

Prejšnjo sredo je gostovalo v Ljubljani kulturno-umetniško društvo krajevnega odbora Zveze delavcev in nameščencev zadružnih in trgovskih podjetij iz Beograda. S svojim mešanim zborom, z recitacijami in s plesnimi skupinami so nudili pester kulturno-prosvetni večer, ki nam je izpričal trdno voljo sodelujočih, da se izobrazijo, da si odprejo vrata v kulturno-umetnostno udejstvovanje, ki postaja vedno močnejši faktor v življenju našega delovnega človeka. Zato smo z veseljem pozdravili to prizadevno skupino, ki se ni ustrašila težav pri prvih korakih v svet kulture, v želji, da bi njihova vztrajnost našla odmeva tudi pri nas, v želji, da bi kultura postala last vsega ljudstva.

Po muzikalni strani je njihov spored obsegal vrsto znanih del, med njimi Danonovo Kozaro, dva Mokranjčeva Rukoveta, in sicer II. in IV. s klavirjem, Hajdrihovo Morje adrijansko, dalje Majko pravoslavno, delo splitskega skladatelja Bombardellija, priljubljeno Pesem o Stalinu, sovjetskega avtorja Blanterja, ter Logarjevo Pesem o Beogradu. Od naštetih pesmi nismo poznali Logarjeve koračnice, posvečene Beogradu, ki v stilu sovjetskih himničnih pesmi v širši tridelni obliki opeva slavo prestolnice, ter skladbe Bombardellija, kjer je recitativ vezan z močnejšimi akordičnimi mesti zbora, ki podčrtavajo vsebinsko pomembna mesta, kjer dober občutek za gradnjo večkrat motijo cenena harmonska sredstva, ki zmanjšujejo kvaliteto dela. Poleg navedenih pesmi sta bili na sporedu tudi dve narodni pesmi: »Bom šel na planince« v priredbi M. Hubada in »Oj ti polje« v Lopatinovi harmonizaciji.

Beograjsko »Bratstvo« ima razmeroma velik zbor (92 članov), ki je šele na začetku svojega umetniškega dela. Problemi zborovskih ansamblov so povsod isti: nastavek, dihanje, intonacija, zlitost oziroma odtehtanost posameznih skupin od soprana do basa in najvišja oblika, fraziranje — vse to so pogoji kvalitetnega dela. Vsak izmed navedenih činiteljev je odvisen od drugega in le povezava in smotrna uporaba vseh, kar zavisi od dirigentove osebnosti, daje izvedbi pravi značaj. Popolnoma napačno bi bilo misliti, da je to mogoče doseči v pol ali enem letu, zato nas nastop beograjskega »Bratstva« tem bolj veseli. Njih dosedanja višina obeta zboru lep razvoj.

Glasbeni spored je dopolnjevala ženska folklorna skupina z izvedbami srbskih narodnih plesov, s hrvatskim plesom, z ukrajinskim narodnim plesom v lepih narodnih nošah, z več koli ter vrsto recitacij pomembnejših del izza časa domovinske vojne.

Celotni večer je bil kljub dolžini prijeten: povezal je zastopnike beograjskega delovnega ljudstva z našim delovnim človekom, pokazal je na skupno radost in bol, potrdil je prepričanje, da je povezava pogoj za dosego vseh nalog.

Koncert Zlate Gjungjenčeve

V petek je gostovala v veliki filharmonični dvorani s samostojnim koncertom primadona zagrebške Opere Zlata Gjungjenčeva. Spored njenega koncerta je obsegal vrsto pesmi hrvatskih sodobnih skladateljev M. Sachsa in I. Lhotke (Ranjena devojka in Ciganska kolo ter Kožulec), Jetnikovo uspavanko in Tri otrokove želje Pavla Šivica, tri pesmi ruskega mojstra Musorgskega (Hopak in iz »Otroške izbe«), dvoje Štritofovih priredb štajerskih narodnih, troje partizanskih solospevov Dragotina Cvetka in Karla Pahorja (Partizanska romanca, Ne bo me strlo in V tretjo zimo), dvoje pesmi Milojevića in Konjovića ter dvoje italijanskih del Respighi-a in skladateljice G. Sadero (Megle in Istrska uspavanka) ter ob koncu arijo Marfe iz Kozakovljeve opere »Carska nevesta«. Zaradi primerne razporeditve, predvsem pa zaradi izbire sporeda, ki ni temeljila na zunanjih efektih, je bil koncert toliko pomembnejši. Večer je bil zanimiv tudi zato, ker je temeljil na delih novejšega oziroma najnovejšega datuma, ki so v dostojni interpretaciji dobila pravo vrednost. Predvsem mislim tu na delo M. Sachsa, Ranjena devojka, ki ob zmerni uporabi novejših izraznih sredstev kaže mnogo pristnega občutja, na zanimivi Šivičevi skladbi, ki sta zlasti harmonsko in oblikovno jasni in tehtni, ki jima pa manjka nekoliko toplote in doživetja, ali na troje partizanskih solospevov, o katerih sem pisal ob izidu zbirke partizanskih solospevov. Novejša glasbena produkcija se otresa manir, da mora biti za vsako ceno interesantna in povsem nova, ob uporabi preizkušenih tehnično izraznih sredstev se poglablja predvsem v oblikovanje zunanje forme in v podajanje osnovnega občutja. Od starejših del naj omenim čudovite pesmi M. Musorgskega, ki se je z neverjetno invencijo znal vživeti v otrokovo psiho in podal nekaj edinstvenih slik iz otrokovega življenja.

Sopranistka Zlata Gjungjenčeva je spored odpela z onimi kvalitetami, ki smo jih pri njej vajeni iz opernih stvaritev. Predvsem naj velja to za podajanja liričnih občutij, za ustrezajoča vživetja v zahtevne pesmi Musorgskega, za odličen poudarek kolorita v pesmih Milojevića in Konjovića ali za primerno pojmovanje duhovitih priredb štajerskih narodnih pesmi. Vsakemu od naštetih razpoloženj je dala pravo vsebino ter pri tem zopet izpričala svoje pomembne zmogljivosti. Spričo značaja svojega liričnega glasu mogoče ni mogla povsem poudariti dramatičnih mest Rerspighi-a ali Pahorjeve partizanske koračnice V tretjo zimo, zato pa je ob koncu sporeda s polnim, svežim glasom tem lepše odpela Korzakova arijo iz »Carske neveste«.

Pri klavirju je diskretno sodeloval pianist Pavel Šivic.

C. C.

Ob reviji »Priroda, človek in zdravje«

Že nekaj časa izhaja revija »Priroda, človek in zdravje«, mesečnik za poljudno zdravstvo. Do sedaj je izšlo osem številk, izmed katerih sta dve številki dvojni. Revijo izdaja ministrstvo za narodno zdravje, odd. za zdrav. prosveto naroda.

Uredništvo si je z ustanovitvijo tega mesečnika zastavilo načrt, razložiti in približati na poljudno-znanstveni način širšim plastem slovenskega ljudstva vsa važnejša vprašanja s področja javnega zdravstva. Dalje je namen lista, posredovati slovenskemu ljudstvu spoznanja in odkritja sovjetskih znanstvenikov, ki so nam bila zadnjih dvajset let popolnoma prikrita in nedostopna. List ima obširen program ter je vsebinsko zelo zanimiv in pester. Obravnava vsa vprašanja iz zdravstvenega območja, ki zanimajo našega človeka, predvsem pa tista, ki so danes za ljudsko zdravje še posebno važna. Problemov ne obdeluje ločeno, ampak v zvezi z vsemi okoliščinami, ki vplivajo na človeka in njegovo zdravje. Danes ni mogoče govoriti o zdravju, če ne govorimo o socialnem ustroju družbe. Ne moremo govoriti o zdravju, če istočasno ne govorimo o prirodi — o živalih in njihovem razvoju, o rastlinah, ki nam dajejo zdravila. O vseh teh problemih pišejo sodelavci revije. Tako piše dr. Dušan Reja o zdravstveno-prosvetnem delu na deželi, ki ga začasno opravljajo zdravstvene ekipe. Dr. I. B. govori o človeškem telesu, njegovem ustroju in delovanju, dr. Bogomir Magajna posega v človeško duševnost in razpravlja o duševnih motnjah in blodnjah v starosti ter o kvarnem vplivu alkoholizma na duševnost. O vojni in živčnih boleznih navaja nekaj misli dr. Janez Marinič. O zobozdravstvu piše dr. Franc Čelesnik. Dr. Franta Mis govori o zdravi in lepi telesni drži, dalje o nalezljivih črev. boleznih, dr. Venč. Arko o vnetju slepiča. Nastanek in razvoj tuberkuloze ter borbo proti tuberkulozi opisuje dr. Josip Prodan. Dr. Milica Valentinčič podaja nekaj misli iz zgodovine najmanjših živih bitij. Članek je opremljen s fotografijami svetovnih znanstvenikov-bakteriologov. Ista avtorica piše, kako naj se borimo proti pegavici in kaj moramo vedeti o garjah. Kako se obvarujemo pegavice, piše tudi dr. Jak. Rebernik. O spolni kugi in njeni veliki nevarnosti za človeštvo piše dr. Jože Jakša. O ženi in materinstvu piše dr. Marij Avčin, o vzrokih neplodnosti nekaterih žena dr. Ivan Pavšič. Nekaj misli o ženski higieni navaja dr. Štefa Divjak. Dr. Tavčar-Konvalinka govori o tem, kako obvarujemo dojenčka pred poškodbami v vročih poletnih dneh in kako hranimo dojenčka v poletnem času. Kaj moramo storiti, da se bo zboljšalo zdravstveno stanje našega ljudstva, piše dr. Ivo Pirc. Dr. Pavle Bohinc govori o aspirinu, mr. phr Janez Komar pa o zdravilnih rožah in razlaga, kaj je recept. Kako je treba sušiti sadje, nas poučuje inž. Mirko Lindtner. — Za petdesetletnico smrti Louisa Pasteurja je napisal članek Musek K. Vitko, ki prikazuje delo velikega učenjaka — dobrotnika vsega človeštva. — Članke spremljajo zanimive fotografije in risbe.

Poleg člankov znanstvene vsebine prinaša revija tudi reportaže in črtice, ki slikajo življenje naših bolnikov, ranjencev in zdravnikov v partizanih in taboriščih. Reportaže in črtice so prispevali Miško Kranjc, Ladislav Kiauta, France Kosmač, dr. Marij Avčin, dr. Bogomir Magajna in drugi. Mesečnik je opremljen z umetniškimi prilogami Franceta Miheliča in Alenke Gerlovič-Globočnikove.

Dosedanje številke revije »Priroda, človek in zdravje« dokazujejo resno prizadevanje njenih sodelavcev ustvariti slovenskemu ljudstvu list, ki bi ga obveščal in prosvetljeval v vprašanjih higiene in zdravstva. Velik pomen in vrednost revije je zlasti v težnji, obravnavati razne probleme znanstvenega značaja v čim preprostejši poljudni obliki. List prinaša ljudstvu nešteto spoznav in ga dviga na višjo stopnjo. Tu bo vsak preprost človek v resnici lahko našel odgovor na različna vprašanja o boleznih in zdravju, ki so tako velike važnosti za življenje.

S. M.

OBVESTILA

ZAHVALA RDECEMU KRIZU

Ljudska republika Slovenija šteje danes 890 ljudskih šol, 65 gimnazij, 3 učiteljišča in univerzo, 36 srednješolskih dijaških domov, 4 visokošolske domove in 38 dijaških kuhinj. Vsi navedeni zavodi in ustanove spadajo pod ministrstvo za prosveto, ki izreka na tem mestu vse priznanje in zahvalo Glavnemu odboru Rdečega križa Slovenije. RKS je poslal vsem našim šolam prepotrebne lekarne, opremil dijaške kuhinje in oskrbel mnogim internatom postelje, stole, odeje in perilo. S tem svojim velikim delom je dokazal več kot razumevanje težav in potreb v povojnih razmerah in omogočil revnim, od težke borbe prizadetim dijakom redno šolanje. Na tisoče in tisoče paketov je bilo poslanih prav našim srednješolcem, ki z učenjem in delom znatno krepijo svoje mlade dragocene sile in utrjujejo našo ljudsko oblast. RKS je posvetil še prav posebno pozornost naši mladini zato, da ne bo omagala na poti do znanja, da se ne bo utrudila pri usposabljanju za samostojno delo.

Ministrstvo za prosveto se v polni meri zaveda pomoči s strani RKS in ugotavlja smotrno upravljanje s članarino, ki je tisočem naše osnovnošolske, srednješolske in visokošolske mladine priskočila v pomoč z najpotrebnejšim. Našo učečo se mladino in njene starše pozivamo, da podpro organizacijo RKS in da se vselej pravočasno odzovejo vsakemu pozivu, s katerim se RKS obrača do njih.

Ministrstvo za prosveto

OBJAVA

V zadnjem tednu so bile oddelku za notranje zadeve mesta Ljubljane prijavljene zaradi nedostojnega vedenja, pijančevanja in razgrajanja v nočnih urah naslednje osebe:

Beltram Alojz, uradnik, Prime Edo, delavec, Strukelj Stanislav, sodovičar, Jurman Vinko, delavec, Radovan Ivan, čevljar, Gabrovšek Alojzij, čuvaj, Tratnik Janko, šofer, Sodnikar Franc, šofer, Bezek Ivan, postrešček, Prelogar Albin, delavec, Toni Julija, gospodinja, Dremelj Anton, železničar, Zemljič Maks, trg. zastopnik, Klemen Ivan, uradnik, Gostič Jernej, šofer, Mrzlikar Avgust, žan. narednik v pok., Dular Franc, Papeš Anton, dijak, Vakselj Stanko, dijak, Trtnik Adolf, poklicni gasilec, Mehle Frančiška, zasebnica, Svetek Anton, zidar, Kaiser Franc, Prešeren Ivan, brivec, Lovač Karel, čevljar, Nahtigal Anton, delavec, Strojnik Roman, akademik.

Vsi imenovani so bili kaznovani z denarno kaznijo od din 500 do 1.100, osebe, ki so bile pa vinjene so bile do iztreznitve pridržane v priporu.

POZIV

Pozivajo se vsi dolžniki, ki smatrajo, da imajo pravico do brisanja dolga po čl. 2 Zakona o končni likvidaciji kmečkih dolgov, **naj vlože pri svojih pristojnih ČLO prijave najkasneje do 30. junija 1946.**

V prijavi mora dolžnik navesti na kaki osnovi zahteva, da se mu dolg briše, navesti ime in kraj upnika in predložiti potrebne dokaze.

Zamudniki izgube pravico do brisanja dolga.

SESTANEK

Ciril Metodova podružnica za četrt Bežigrad vabi vse svoje članstvo in somišljenike na sestanek dne 24. t. m. ob 20½ uri v realno gimnazijo ob Linhartovi cesti.

Na dnevnem redu je proslava šestdesetletnice naše Ciril-Metodove družbe v juliju in volitev delegatov za njeno glavno jubilejno skupščino.

Pridite vsi, ki ljubite naše Primorje, Koroško in Porabje, da pomagamo organizirati narodno šolstvo svojim rojakom izven naše FLRJ!

OBVESTILO

Vojni invalidi ljubljanskega okrožja se obveščajo, da se bo vršilo zdravljenje invalidov na morju v Opatiji in na otoku Hvaru in sicer v treh skupinah. Prošnje se vlagajo na način kot za ostalo kopališko zdravljenje (glej št. 4 »Invalidskega Vestnika«) preko okrajnih ljudskih odborov, kjer se dobijo potrebni formularji.

SEMENJ

V soboto dne 22. t. m. bo v Škocjanu pri Mokronogu goveji in prešičji izredni semenj. »Živinoprometa« bo dajal kredit za nabavo živine v take kraje, kjer ni živine in so zaradi vojne oškodovani. Prizadete čim več živine in prešičev, kupcev bo dovolj.

DNEVNE VESTI

Društvo slovenskih književnikov bo v petek, 21. junija ob 20. uri priredilo v klubski sobi kavarne Union proslavo Maksima Gorkega. Govorila bosta dr. Bratko Kreft in dr. Nikolaj Preobraženskij. Vabljena so vsa umetniška društva in vsi, ki se zanimajo za osebnost velikega pisatelja.

Zdravniško dežurno službo opravlja v četrtek 20. junija t. l. do petka 21. junija t. l. do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Rimska cesta 7, telefon štev. 21-66.

Dežurno veterinarsko službo na praznik, dne 20. junija 1946 vrši tov. dr. Koren Janko, veterinarski bakt. zavod, pot na Loko 4 v centralni veterinarski bolnici, cesta na Loko št. 47 (bivše zavetišče sv. Jožefa).

Prizadeti naj se v bodoče za veterinarsko pomoč ob nedeljah in praznikih prvenstveno obračajo na zgoraj omenjeni zavod tel. št. 31-87.

POZOR! 5. julija bo žrebanje loterije FD. »Svobode« v Ljubljani. Kupujte srečke! Dobe se v vseh trafikah.

Prodam v Zgornji Zadobrovi št. 101 visoko pritlično hišo z velikim vrtom, 5 minut od postaje. Marinko Alojz.

Glavni urednik Ivan Bratko, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Naslov uredn., uprave in tiskarne »Ljudske pravice«. Ljubljana, Kopitarjeva 6. — Telefon 2362, 25-65, 23-64. — Štev. ček. računa 16.960.

KRVODAJALCI!

Zavod za transfuzijo krvi javlja, da bo izjemoma jemal kri ta teden namesto v četrtek, v petek 21. t. m. in naj se javijo v našem zavodu sledeči krvodajalci:

Možina Franc, Ljubljana — Rožna dolina, cesta VII. 9, Medved Alojzija, Tacen 12, Mohar Anica, Poljanska 13, Mulc Nežka, Ljubljansko področje, Belg. vojašnica, Novak Ivan, Rožna dolina cesta XI. 28, Nečimer Marija, Žabjek 3, Novak Mara, Vodovodna 39, Obšteter Karolina, Vodovodna 40, Pavlin Stanka, Medvedova 7, Perič Mihaela, Ižanska 39, Pleterski Frančiška, Langusova 21, Plehan Majda, Zalokarjeva 4, Pochyla Bojan, Gestrinova 3, Rudan Ivan, Vojna bolnica Moste, Rožmanc Martin, Aškerčeva 17, Sancin Jožef, Miklošičeva 7, Seden Adolf, Černetova 19, Sešek Franc, Ob železnici 14 (Kem. tovarna), Seme Anka, Rimska cesta 23, Snoj Berta, Ježica 78, Sočan Valentin, Stefanova 16, Kek Milan, Rožna dolina cesta XV. št. 15, Klanšek Maks, Predjamska 9, Klanšek Štefka, Slomškova 3, Kandus Jožef, Hrenova 17, Jeza Stanislav, Gnidovčeva 29, Jeromen Franc, Ježica 20, Jančar Viktor, Bogišičeva 6, Jelen Slava, Sv. Petra nasip 17, Justin Marija, Vevče 103, Hing Ernest, Aleksandrova 10-III, Havliček Joško, Karlovška 28, Dr. Gerbec Miro, Gerbičeva 21, Gregorc Ciril, Poljanska cesta 15, Gale Zinka, Medvedova 14, Gornik Zdenka, Mestni trg 7-III, Ferjan Zalka, Ižanska 24, Dralka Vida, Rožna dolina cesta IX. 24a, Dolinar Marija, Kozarje 29, Černič Marija, Tanjug, Bratuš Boris, Dunajska 33, Braniselj Zofka, Krojaška 1, Bocak Marija, Knafljeva 20, Beznik Ljudmila, Vošnjakova 4, Berlec Marija, Gorjančeva 85, Vič, Antonovič Andrej, Slavija, Alič Ivana, Krojaška 1-III.

Kdor ne more priti v petek, naj se javi v torek 25. t. m.

Krvodajalci naj se zaradi pregledov javijo že ob 8. uri v zavodu (klinične bolnice), vhod za Ljubljanico.

FIZKULTURA

UPORABA ENOTNIH KROJEV

Fizkulturna zveza Slovenije je predpisala za množične nastope in parade za pionirje, pionirke, mladince, mladinke, člane in članice enotne kroje. Potreba po tem je bila res velika, ker je kroj stvar, brez katerega ni mogoče res uspešno izvesti množičnega telovadnega nastopa. Pri izbiri je odločilo načelo, naj bo majica bela, kar je res pri množici telovadečih najefektnejše. Na drugi strani pa so hlačke oziroma krila v živih barvah, kar zopet močno poživi nastop.

Vsi imajo na majah oziroma bluzah pripeto rdečo zvezdo.

Da bodo vsi kroji res enaki, je Fizkulturna zveza Slovenije po predvidenih potrebah sama naročila kroje za vsa fizkulturna društva v Sloveniji, ter so kroji že na razpolago.

Kroji se odplačujejo v treh obrokih in sicer ob prevzemu

za pionirje in pionirke prvi obrok po din 50,

za mladince in člane prvi obrok po din 50.

za mladinke in članice prvi obrok po din 80.

Ostanek pa v dveh obrokih 1. julija in 1. avgusta. — FZS.

OBJAVA

Vsa fizkulturna društva in aktivi naj v celoti sodelujejo na fizkulturni dan 23. junija. Zato se ne more nobena tekma ali prireditev katere koli fizkulturne panoge vršiti v času dopoldanske parade in popoldanskega nastopa. — FZS.

SKUSNJE ZA FIZKULTURNI DAN

Prva skupna vaja za fizkulturni dan bo v petek, 21. t. m. ob 8. uri zjutraj, generalna vaja pa v soboto, 22. t. m. ob 8. uri na Stadionu. Udeležba je za vse oddelke društev in šol strogo obvezna. Sekretariat FZS.

ZAHVALA

F. D. »Rudar«, Trbovlje in vsa v njem včlanjena trboveljska mladina se najlepše zahvaljuje ESZDNJ, zveza delavcev in nameščencev rudarske industrije, podružnici Trbovlje, za poklonjenih din 50.000 za nabavo krojev in zagotavlja, da bo tudi v bodoče posvetil vse svoje mlade sile za napredek in vzgojo mladine v smislu navodil in načel, ki jih je dal naš veliki Tito.

*

Za veliko fizkulturno manifestacijo, ki bo v nedeljo dne 23. t. m. ob 15. uri na Stadionu kupi vstopnice v predprodaji. Dobiš jih v vseh športnih trgovinah.

KONCERTI

KONCERT

Koncert moškega zbora iz Ronk v Furlaniji bo v torek, 25. junija ob pol 21. v Filharmoniji. Zbor nosi ime velikega mojstra Verdija in ga vodi Salvador Bino. Peli bodo furlanske narodne in umetne zbore. Vstopnice v Matični knjigarni.

Akademija za glasbo. V petek in soboto bosta v mali filharmonični dvorani ob 18. uri dva interna nastopa slušateljev in učencev. Vabimo vse, ki se zanimajo za naš glasbeni naraščaj. Podrobni spored — vstopnice v knjigarni Glasbene matice.

Akademija za glasbo priredi ob sklepu šolskega leta od 24. do 28. junija vrsto javnih nastopov in koncertov svojih slušateljev in učencev v veliki filharmonični dvorani. Vrstni red in spored objavimo. Podrobni sporedi in vstopnice v knjigarni Glasbene matice.

Solstvo

Državna gimnazija v Celju. Dopolnilni in posebni izpiti se bodo vršili 28. junija ob osmih zjutraj in ne 3. julija, kakor je bilo prvotno javljeno.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽEGA MESA

Zaradi obstoječih zalog prejmejo potrošniki okrožnega mesta Ljubljane že za drugi teden v četrtek dne 20. t. m. od 6.—10. ure pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »I.—11 d meso junij« ali »III.—31 d meso junij« po 15 dkg svežega svinjskega mesa na osebo. Potrošniki ki čitajo to obvestilo naj o delitvi obveste ostale. Prodajna cena svežemu svinjskemu mesu je din 52 za kg. Obračunavanje odrezkov bo v ponedeljek dne 24. t. m. od 8.—12. ure na Navodu, Ljubljana, Novi trg št. 4-II. soba št. 11.

POSNETO MLEKO

MLO — oddelek za trgovino in preskrbo v Ljubljani obvešča vse potrošnike, da bodo delile posneto mleko v prosti prodaji sledeče mlekarne:

Žorž Ema, Tržaška c. 81; Skorjanc Cecilija, Tržaška c. 2; Medica Berta, Stari trg 17; Brozič Jožefa, Pred Škofijo 21; Lovšin Amalija, Strossmajerjeva 4; Potokar Neža, Pokopališka 1; Zupanc Kati, Jarše; Kočnik Angela, Prisojna 1; Filipič Pavlina, Sv. Petra c. 53; Beve Fani, Frančiškanska 6; Zorko Pepca, Gosposka 16; Stefancioza Marija, Gosposvetska 10; Gruden Jakob, Celovška 1; Kovačič Lucija, Celovška 34; Vidic Stane, Staničeva 2; Kramar-Bonča Marija, Dunajska c. 69.

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA, KODELJEVO: Ameriški film »Dvojčki«, tednik. Ob 16.30, 18.30 in 20.30.
MATICA: Sovjetski film »Malahov Kurgan«, tednik. Ob 17., 19., in 21. uri.
SLOGA: Francoski film »Vitez Lagarder«, tednik. Ob 17., 19., in 21. uri.
UNION: Ameriški film »Amanda«, tednik. Ob 17., 19., in 21. uri.
LETNI KINO TIVOLI: Ameriški film »Serenada v dolini sonca«, tednik. Ob 20.30 in 22. uri.
MARIBOR, ESPLANADE: Sovjetski film »Kočijaž v zraku«, tednik. GRAJSKI: Sovjetski film »Cirkus«, tednik.
CELJE, METROPOL: Sovjetski film »Deklica in slon«, in »V pesku Srednje Azije«, tednik. DOM: Ameriški film »Havajski zvoki«, tednik.
PTUJ: Ameriški film »Džungla velemesta«, tednik.

Sporedi od 22. do 23. junija

BLED: Španski film »Sevilja«, tednik.
BREZICE: Ameriški film »Dvojčki«, tednik.
ČRNA: Sovjetski film »Vdor«, tednik.
DOL. LENDAVA: Sovjetski film »Cirkus«, tednik.
DRAVOGRAD: Ameriški film »Havajski zvoki«, tednik.
GROSUPLJE: Češki dok. film »Resnica zmaguje«, tednik.
HRASTNIK: Sovjetska glasbena filma »Čajkovski« in »Mladi glasbeniki«.
JESENICE: Sovjetski film »Brez krivde krivi«, tednik.
KAMNIK: Češki film »Pomlad ljubezni«, tednik.
KOČEVJE: Ameriški film »Strti okovi«, tednik.
KRANJ: Finski film »Jolanda«, tednik.
KRŠKO: Francoski film »Vitez Lagarder«, tednik.
LAŠKO: Ameriški film »Quasimodo«, tednik.
LITIJA: Ameriški film »Zaljubljena prodajalka«, tednik.
LJUTOMER: Sovjetski film »Bilo je v Donbasu«, tednik.
LOGATEC: Češki film »Po krivem obsojena«, tednik.
MENGEŠ: Sovjetski film »Suvorov«, tednik.
MEŽICA: Sovjetski film »Lenin 1918«, tednik.
MURSKA SOBOTA: Ameriški film »Dajte nam živeti«, tednik.
NOVO MESTO: Ameriški film »Moj mož detektiv«, tednik.
PTUJ: Ameriški film »Dogodek na kliniki«, tednik.
RADEČE: Sovjetski film »Mladost Maksima Gorkega«, tednik.
RADOVLJICA: Ameriški film »Citadela«, tednik.
RAJHENBURG: Ameriški film »Amanda«, tednik.
ROGAŠKA SLATINA: Ameriški film »Dama tropskih noči«, tednik.
SLATINA RADENCI: Angleški film »Človek v sivem«, tednik.
SLOV. BISTRICA: Ameriški film »Lovci s severa«, tednik.
SLOVENJGRADEC: Francoski film »Slučaj Garden«, tednik.
STUDENCI: Ameriški film »Pygmalion«, tednik.
SV. LENART: Ameriški film »Džungla velemesta«, tednik.
ST. JERNEJ: Sovjetski film »Dnevi in noči«, tednik.
ŠOŠTANJ: Ameriški film »La Conga«, tednik.
ŠKOFJA LOKA: Ameriški film »Čarobni bar«, tednik.
TRBOVLJE: Sovjetski film »Visoka nagrada«, tednik.
TRŽIČ: Sovjetski film »Pastir in pastirica«, tednik.
VEVČE: Ameriški film »Skrivnost Dr. Kildarea«, tednik.
VRHNIKA: Sovjetski film »Igralka«, tednik.
STRAŽIŠČE: Francoski film »Maman Kolibri«, tednik.
TREBNJE: Sovjetski film »Kutuzov«, tednik.
ZAGORJE: Ameriški film »Strel v noči«, tednik.
ŽALEC: Sovjetski film »Napaka ing. Kočina«, tednik.
ŽUŽEMBERK: Sovjetski film »A. Parhomenko«, tednik.
POTUJOČI KINO ZA MARIBORSKO OKROŽJE: Sovjetski film »Četvero src«.

Ljudska univerza v Mariboru

V petek, 21. junija ob 20. uri
bo predaval v Kazinski dvorani tovariš dr. JOŽE POTRČ

O SOCIALNI MEDICINI

Predavanje s pogovorom traja približno eno uro. Vstop prost.

RADIO

569 m — 243 m — 46 m

DNEVNI SPORED ZA ČETRTEK 20. VI.

7—12.30 Prenos razprave proti voj. zločincu Draže Mihailoviču in njegovim sodelavcem — 12.30 Massenet: Iz slikarjevih prizorov (plošče) — 12.40 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.55 Revijski orkester RL igra sovjetske pesmi in partizanske pesmi pod vodstvom Bojana Adamiča — 13.30 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.45 Koroščev kvartet igra domače in vesele, vmes poje narodne Branka Stergarjeva, spremlja Avgust Stanko — 14.30 Napoved časa in poročila — 14.45 Charpentier: Vtisi iz Italije, izvaja orkester koncertnih združenj »Lamovrax« dir.: Wolf (plošče) — 15 Poizvedbe — 15 Veder popoldanski spored na ploščah — 16 Šoštakovič: VII. Leningrajska simfonija. Izvaja Trž. filharmonija, dir.: Cipcei — 17 Za vsakega nekaj — pester spored na ploščah — 18 Voj. oddaja: Bataljonski sten-čas neke naše divizije (članki v jezikih in narečjih naših narodov) — 18.20 Sovjetske vojaške pesmi na ploščah — 18.30 Mladinska poročila: Naša mladina med počitnicami — 18.50 Španski motivi za violino in klavir (plošče) — 19 Knol Vinko: Fizkulturni dan — naš praznik in obračun — 19.15 Smetana: Wallensteinov tabor — simf. pesnitev (plošče) — 19.30 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (V. lekcija) — 19.45 Ruske narodne pesmi na ploščah — 20 Pol ure igrajo gojenci Akademije za glasbo v Ljubljani — 20.30 Respighi: Rimski vodnjaki — 20.40 Na harmoniko igra Šarlah Konrad virtuozne komade in partizanske pesmi — 21 Ljudska univerza: Bogomil Gerlanc: Slovenske knjižne založbe v prvem letu svobode — 22 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15 Srbski in hrvatski samospevi na ploščah — 22.30—23 Haydnov kvartet v D-molu. Izvajajo člani Trž. godal. kvarteta (Simeone Baldassare, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasperini Nereo).

DNEVNI SPORED ZA PETEK 21. VI.

6 Partizanske pesmi (plošče) 6.15 Napoved časa, vesti in pregled sporeda — 6.30—8 Pester jutranji spored na ploščah, vmes ob 7.15 napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.30 Ruske balade in romance na ploščah — 12.40 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.55 Koncert violinista Alija Dermelja, pri klavirju prof. Jože Pavlin — 13.30 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.45 Händl: Sonata za flavto in klavir. Izvaja flavtist Slavko Korošec in pianistka Dana Peruškova — 14 Kvartet RL izvaja lahko glasbo — 14.30 Napoved časa in poročila — 14.45 Slovenske umetne pesmi poje Komorni zbor RL pod vodstvom Cirila Cvetka — 15 Poizvedbe — 18 Novak: Kvartet op. 22. Izvajajo člani ljub. godal. kvarteta (prof. Leon Pfeifer, Ali Dermelj, Vinko Šušteršič in Čenda Šedlbauer) — 18.30 Mladinska oddaja: Poje mladinski pevski zbor nižje gimnazije Moste. Vodi tov. Korošec Drago — 19 Literarna ura: Spomini Maksima Gorkega na Tolstoja. Bere Slavko Jan — 19.30 Slovenske pesmi poje Tone Petrovčič, pri klavirju Ciril Cvetko — 19.45 Oddaja IZOŠ: Dr. Emil Čeferin: O stanovanjskih zadrugah — 20 Koncert Radij. orkestra pod vodstvom Samota Hubada: Beethoven: Coriolan — Honneger: Pastorale d'ete — Franck: Simfonične variacije za klavir in orkester (solist Hilda Horak-Domazetovičeva) — Žebre: Vizija — 20.40 Instrumentalni soli na ploščah — 21 Slovanske zborske skladbe na ploščah — 21.20 Mali orkestri na ploščah — 22 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15 Ruski tečaj društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (V. lekcija) — 22.30—23 Lahka in narodna sovjetska glasba na ploščah.

JAVNA BORZA DELA

ima na razpolago sledeča prosta mesta:

Pri obnovi naše živinoreje so nam potrebni 4 gospodarski pomočniki, ki imajo veselje do kmečkega dela in živali.

Za napravo opreme in lesnih izdelkov potrebujemo 3 sodarje.

Inšpektorat štipadovih železnic v Bihaču potrebuje 10 ključavničarjev, 5 železostrugarjev, 2 mašinska tehnika in 1 mašinskega inženirja. **Vse nadaljnje informacije daje Javna borza dela v Bihaču.**

PREKLIC

Podpisana Kos Marija iz Doslovč pri Žirovnici javno preklicujem vse neresnično govorjenje proti tov. Polajnar Mihaelu in njegovi družini iz Breznice štev. 6.

Kos Marija, s. r.

Priporoča se
gostilna Živec
LJUBLJANA, Rimska cesta

KONJAK - LIKER - RUM - KLEKOVAČA - VIŠNJEVAČA - KAJSIJEVAČA cene odobrene - znižane - v zabojih po 36 steklenic razpošilja po povzetju
„ZLATNA KULA"
BEOGRAD, BOSANSKA 52
Telefon št. 29-849 in 21-518

Kdo ga je videl?

Cunja Pavel, rojen 1926, dijak iz Lesc pri Bledu, odpeljan 28. novembra 1944 iz tržaških zaporov v Mauthausen. Baje je bil začetkom marca 1945 poslan neznanokam.

Obvestiti Karlo Cunja, Trst, via Guido Corsi 4

SLOVENSKO NARODNO

GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Četrtek, 20. junija ob 20: Torkar: »Velika preizkušnja«. Red C.
Sobota, 22. junija ob 20. uri: Torkar: »Velika preizkušnja«. Red B.
Nedelja, 23. junija ob 20: Goldoni-Rupel: »Primorske zdravice«. Izven. Znižane cene.

Opera

Četrtek, 20. junija ob 20: M. Kozina: »Ekvinokcij«. Red Četrtek.
Petek, 21. junija ob 20. uri: Verdi: »Rigoletto«. Red D. Gostovanje Stanoje Jankoviča.
Sobota, 22. junija ob 20. uri: Rossini: »Seviljski brivec«. Red A.
Nedelja, 23. junija ob 20: Gotovac: »Ero z onega sveta«. Izven.

Šentjakobsko gledališče

Petek, 21. junija ob 21: »Tugomer«. Gostovanje v Idriji.
Sobota, 22. junija ob 16: »Tugomer«. Gostovanje v Tolminu.
Nedelja, 23. junija ob 15: »Tugomer«. Gostovanje v Čepovanu.

V TRBOVLJAH

Četrtek, 20. junija ob 19: Ciril Kosmač-Jože Škrinar: »Zadrega nad zadrego«.
Petek, 21. junija ob 19: Ciril Kosmač-Jože Škrinar: »Zadrega nad zadrego«.

V CELJU

Četrtek, 20. junija ob 16: Gostovanje v Zrečah. Franc Roš: »Mokrodolci«, v režiji Jožeta Tomažiča. Cene od 15 din navzdol.

V MARIBORU

Četrtek, 20. junija ob 20: Proslava ob 10-letnici smrti Maksima Gorkega. Vstopnina od din 15 navzdol.
Petek, 21. junija ob 20: Molière: »Tartuffe«. Red C.
Sobota, 22. junija ob 20: Verdi: »Traviata«. Izven.

POIZVEDBA

Pogreša se Vinko Jagodic iz Loke, 29. marca 1943 leta je bil mobiliziran za nemško vojsko, nahajal se je v Ausbachu. Zadnjikrat se je javil 18. febr. 1944 iz Rusije, P. Feldpost Nr. 04695/B. Kdor kaj ve o njem, naj javi njegovi materi Mariji Jagodic, Loka št. 29, pri Mengšu.

Priporoča se
gostilna
„Na-Na"
Ljubljana, Tyrševa cesta

Oglje, premog in drva za kurjavo
RESMAN LOJZE
Ljubljana, Rimska cesta

„LJUDSKA PRAVICA"
sprejema zopet
vsakovrstne oglase
in osmrtnice